



Suomen Voima Oy
PL 95
06101 Porvoo

Arviointiohjelma saapunut 11.4.2024

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, Rokamo-Nälkämä-tuulivoimahanke, Kemijärvi

Yhteystiedot

Hankkeesta vastaava

Suomen Voima Oy
PL 95
06101 Porvoo

Yhteyshenkilö: Ympäristöpäällikkö Jaana Kangas (puh. 040 197 8799)
Sähköpostiosoite: jaana.kangas(at)puhuri.fi

YVA-konsultti

Sitowise Oy
Linnoitustie 6
02600 ESPOO

Yhteyshenkilö: Projektipäällikkö Saara-Kaisa Konttori (puh. 044 3210 188)
Sähköpostiosoite: saara-kaisa.konttori(at)sitowise.com

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

Yhteyshenkilö: tuulivoima-asiantuntija Venla Liljeström (puh. 0295 037 421)
Sähköpostiosoite: venla.liljstrom(at)ely-keskus.fi

Sisällysluettelo

Yhteystiedot	1
Hankkeesta vastaava	1
YVA-konsultti.....	1
Yhteysviranomainen.....	2
Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista	4
Ympäristövaikutusten arviointimenettely.....	4
Ennakkoneuvottelu	6
Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen	6
Yleisötilaisuus	6
Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet	12
Yhteenvedot lausunnoista	13
Yhteenvedoista mielipiteestä	23
Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta	23
Hankekuvaus	23
Hankkeen vaihtoehdot	24
Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta	25
Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin.....	25
Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin	26
Kaavoitus	
Natura-arviointi	27
Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu	27
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	28
Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat ja luvat	29
Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät	31
Yleistä	
Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne	33
Aineellinen omaisuus.....	34
Vaikutukset ilmastoon.....	34
Melu- ja välkevaikutukset	35
Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö	36
Muinaisjäännökset.....	39

Maa- ja kallioperä	39
Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut kohteet	41
Pintavedet ja kalasto	42
Kasvillisuus ja luontotyypit.....	43
Linnusto	
Muu eläimistö	46
Poronhoito	47
Matkailu	
Elinkeinot	
Ihmiin kohdistuvat vaikutukset	49
Vaikutukset liikenteeseen	51
Viestintäyhteydet, puolustusvoimien toiminta ja tutkat	53
Vaikutukset turvallisuuteen, ympäristöriskit sekä onnettomuus- ja häiriötilanteiden vaikutukset.....	54
Yhteisvaikutukset.....	55
Vaikutukset toiminnan jälkeen	55
Vaikutusten seuranta	55
Merkittävät ympäristövaikutukset	56
Suunnitelma osallistumisen järjestämisestä.....	56
Raportointi	57
Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys.....	58
Arviointiohjelmalausannon toimittaminen ja siitä tiedottaminen	59
Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus	59
Sovelletut säännökset	59
Asiakirjan hyväksyminen	60

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Suomen Voima Oy suunnittelee Kemijärven kunnan alueelle Rokamo-Nälkämä-tuulivoimahanketta. Tuulivoimahanke muodostuu korkeintaan kahdeksasta tuulivoimalasta, joiden yksikköteho on 7–10 MW ja hankkeen kokonaisteho enintään 80 MW. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 m, napakorkeus enintään 200 m ja lavan pituus enintään 100 m. Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan sähköasema sekä tarvittavat huoltotiet ja maakaapelointi voimaloiden välille.

Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta

Vaihtoehto VE1: Tuulivoimala-alueelle rakennetaan kahdeksan (8) tuulivoimalaa. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä, napakorkeus enintään 200 metriä ja lavan pituus enintään 100 metriä. Voimaloiden yksikköteho on 7–10 MW ja hankkeen kokonaisteho enintään 80 MW.

Sähkönsiirto ulkoiseen sähköverkkoon on suunniteltu toteutettavan tuotantoalueelta 110 kV ilmajohdolla Kemijärven Isokeron sähköasemalle. Suunnitellun sähkönsiirron pituus on noin 29 km, josta noin kahdeksan (8) km sijoittuu uuteen maastokäytävään ja noin 21 km nykyisen Isokero-Kursu 110 kV voimajohdon rinnalle.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteen 1 kohdan 7e) mukaan YVA-menettelyä sovelletaan tuulivoimahankkeisiin, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 MW.

Hankkeesta vastaavan on YVA-lain 16 §:n mukaan toimitettava ympäristövaikutusten arviointiohjelma yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelman tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta ja sen kohtuullisista vaihtoehtoista, kuvaus ympäristön nykytilasta, ehdotus

arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä suunnitelma arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus, 277/2017). Yhteysviranomaisen huolehtii siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään lausunnot ja varataan tilaisuus mielipiteiden esittämiselle. Yhteysviranomaisen antaa hankkeesta vastaavalle lausunnon arviointiohjelmasta.

Hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus) arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. YVA-lain 19 §:n mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta, kuvauksen ympäristön nykytilasta, kuvauksen hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista, niiden lieventämisestä, seurannasta ja vaihtoehtojen vertailusta, tiedot ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamisesta ja yleistajuisen yhteenvedon. Arviointiselostuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että myös arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii tämän jälkeen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Lupahakemukseen on ennen päätöksentekoa liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on otettava huomioon arviointiselostusta koskevat kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Suomen Voima Oy on 11.4.2024 toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) Rokamo-Nälkämä-tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Lapin ELY-keskus antaa tämän lausunnon YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena. Hankkeeseen sovelletaan YVA-lain 3.1 §:n mukaisesti YVA-menettelyä.

Ennakkoneuvottelu

Hankkeen suunnittelusta järjestettiin ennakkoneuvottelu 17.1.2024 edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa.

Ennakkoneuvotteluun osallistuivat yhteysviranomainen, hankkeesta vastaava, YVA-konsultti, Kemijärven kaupunki, Sallan kunta, Lapin liitto, Lapin maakuntamuseo, Lapin hyvinvointialueen pelastuslaitos ja Paliskuntain yhdistys. Ennakkoneuvottelusta on laadittu muistio. Ennakkoneuvotteluja voidaan pitää tarpeen mukaan myös ennen arviointiselostuksen jättämistä.

Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomainen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 17.4.-16.5.2024. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/rokamo-nalkama-tuulivoimahanke-YVA. Kuulutus on lähetetty 12.4.2024 Kemijärven kaupungille sekä Sallan ja Pelkosenniemen kunnille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Koti-Lappi ja Lapin Kansa lehdissä julkaistuilla ilmoituksilla kuulutuksesta.

Arviointiohjelma on ollut nähtävillä kuulemisaikana paperimuodossa Kemijärven kaupungin Palvelupiste Sortteerissa, Sallan kunnanviraston ja Pelkosenniemen teknisissä toimistoissa sekä Lapin ELY-keskuksessa. Lisäksi arviointiohjelmaan on ollut mahdollista tutustua Kemijärven kaupunginkirjastossa, Sallan kirjastossa ja Sompion kirjaston Pelkosenniemen toimipisteessä.

Yleisötilaisuus

Arviointiohjelmasta järjestettiin kaksi yleisötilaisuutta 24.4.2024 Kemijärven kaupungintalolla sekä 25.4.2024 Kursun kylätalolla Sallassa. Yleisötilaisuuksiin oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi Kemijärvellä yleisötilaisuudessa oli läsnä noin 9 ja

etäyhteydellä 2 henkilöä. Sallan yleisötilaisuudessa läsnä oli noin 11 ja etänä 5 henkilöä. Yleisötilaisuudessa esiin nousivat mm. seuraavat asiat. Yleisötilaisuuden muistiinpanot teki YVA-konsultti.

Kemijärvi

- Joko puolustusvoimat on antaneet lausuntoa?
- Onko Nuolivaaran tuulivoimalan kanssa yhteistyötä tiestön tai sähkölinjojen osalta?
- Kun Nuolivaaran tuulivoimalaa suunniteltiin, nyt on kehitteillä mastoja, joihin ei laiteta välkkyviä valoja, vaan jos jokin lähestyy niin silloin vasta valot syttyy, ollaanko tässä edetty?
- Porojen talvilaidunnus, kuinka paljon poroja on alueella talvella, tämä olisi hyvä selvittää?
- Mallinnukset, Nuolivaaran tuulivoimapuistosta on jo valokuvamateriaalia kun puisto on valmis. Kemijärven yhteismetsä voi toimittaa tuoreita kuvia.
- Tuulivoimala rakentaminen päätettiin valtuustossa yksimielisesti
- Nuolivaaran tuulivoimapuiston osalta huomioita: tiestö, jota rakennetaan on todettu hyväksi sekä metsätalouden harjoittamisen että virkistyskäytön kannalta, ovat käytettävissä ympäri vuoden. Lisäksi nyt kun Nuolivaara on valmis, niin porot viihtyy räkkää paossa tuotantoalueella. Tähän asti kokemukset ovat olleet hyvinkin positiivisia.
- Kemijärveläisiä ja kaupunkia kiinnostaa se, miten paljon paikallisesti hyödytään tuulivoimahankkeen rakentamisesta. Saanto valuu jonnekin muualle kuin sijaintipaikkakunnalle. Mitä enemmän saantoa kertyy, sitä varmempaa hankkeiden edistyminen on. Maanvuokrasopimuksista tulee tuottoa ja jonkin verran työllisyysvaikutuksia. Onko Suomessa kuten Norjassa, että tuulivoiman energiatuotosta tuloutettaisiin sijaintipaikkakunnalle? Onko tällaista mallia harkittu Suomen Voimalla?
 - Norjassa tähän tyyliin on toimittu ja se on vaikuttanut positiivisesti asioiden esittämiseen.

- YVA-lain mukaan ei arvioida taloudellisia vaikutuksia, yleisellä tasolla voidaan arvioida esim. työllisyysvaikutuksia.
- Hyödyt; kiinteistöverot on iso asia, kunta itse määrittelee kiinteistöveroprosentit ja määrät, joka jakautuu kaikille kuntalaisille. Ja toki maanomistajille tulee hyötyjä.
- Jos liittyy paikalliseen sähköyhtiön verkkoon, niin tulee myös sitä kautta saantoa. Hyödyttää meitä.
- Talouspuoleen: Kemijärven yhteismetsällä on 2000 osakasta, noin 50 % postiosoite on Kemijärvellä eli 14–15 % asukasmäärästä. Yhteismetsä jakaa vuosittain ylijäämää osakkaille ja näin ollen on väistämättä merkittävä vaikutus myös paikallisesti.
- Täällä on niin hiljasta, että on mukava kun joku täällä liikkuu.
- Nuolivaaran tuulipuistossa, siellä on hirvet, siellä on linnut, kaikki on palanneet. Nyt kun olen lähes viikoittain siellä alueella kulkenut, niin lumijäljistä näkee, että siellä on lajistoa, se ei ole mihinkään kadonnut, nyt meillä on malliesimerkki mielessä johon verrata mitä vaikutuksia voi tulla.
- Myös Kemijärven kaupunkiin voi olla yhteydessä mahdollisten kysymysten ja kommenttien osalta.

Salla

- Kuka on Suomen Voiman pääomistaja? Ovatko kaikki omistajat kotimaisia?
- Voimaloiden koko, mikä on lavan kärjen nopeus maksimissaan? Jos lintuja lentää niin ehtikö väistää? Pienemmissä myllyissä se olisi jopa 300 km/h.
- Mistä hankekokonaisuus muodostuu, onko siinä sekä myllyt ja tuo sähkönsiirto?
- Kuinka monta firmaa tässä on mukana?
- Tuleeko työllistämään paikallisia?
- Onko nyt havaittu jotakin huomattavaa tuolta alueelta?
- Miten on tutkittu vaikutuksia poroihin?

- Liikenteeseen liittyvä kommentti. Lyhin matka olisi pikitielle tuotantoalueelta olisi Kursuun, toivoisimme liikenneyhteyttä Kursusta hankealueelle Joutsijärven sijaan
- Miten vesistöt huomioidaan?
- Portin hanke, meneekö kaava uusiksi, petolintu pesii eri paikassa? Onko rakentaminen jumissa?
- Miten Rokamossa, siellä on havainto petolinnusta, onko siellä pesä? Portissa meni kaava uusiksi petolinnun vuoksi.
- Löytäisipä joskus liito-oravan jätöksiä, niitä ripostelis. Tai jos erikoisia perhosia löytyisi jostain.
- Silläkö se hiiripöllö kuoli meän tykö ko näitä myllyjä aijotaan rakentaa.
- Lapinpöllökin on pyörinyt tässä meillä kylillä. Se ei mene mettään se istuu pellon reunalla.
- Missä vaiheessa suunnitelmissa aletaan puhumaan maanomistajakorvauksista?
- Tuon hankkeen osalta Kemijärven yhteismetsä on se, mutta voimalinjan osalta asia on erilainen.
- Eikö se kaava pitäis olla jo ensi vuonna sitten?
- Tunnin olet puhunut arvioinnissa, tiedätkö yhtään hanketta, joka olisi peruuntunut marjastuksen ja muun osalta, vai onko tämä vain turhaa byrokratiaa.
- Kaavapäätös myös ratkasee, jos sitä ei hyväksytä niin hanke loppu siihen.
- Kokemuksia Nuolivaaran tuulivoiman puistosta, keskeinen tekijä on tiestö, jonka tuulivoimayhtiö on rakentanut, tiestö on käytössä niin metsätalouden harjoittamisessa mutta myös virkistyskäytössä. Maanvuokrasopimus on tehty Suomen Voiman kanssa. Kokemukset Nuolivaaran puistosta on ollut hyvinkin positiiviset. Nyt kun puisto on valmis, niin havaittiin että porot viihtyvät hyvin myllyalueella etenkin pahimpaan räkkäaikaan.

17.6.2024

- Samalla asialla, tiestö ja liikenneyhteydet on tärkein asia. Meillä on metsäpalstoja siellä ja voitaisiin käyttää samaa tietä omille metsäpalstoille.
- Mistä tämä kuva on? Onko nämä Nuolivaaran tuulivoimalat?
- Loistaa koko Nuolivaara punasena, komeat valot.
- Kyllä ne voimalat näkyvät, varsinkin kun lähdet korkealle
- Kartasta katsoin 6. myllyn paikkaa, on aivan kutuojan vieressä ei varmasti ole paras mahdollinen paikka myllylle
- Vesistövaikutukset tulee huomioida varsinkin rakentamisvaiheessa, ettei mene mäskiä kutuojaan ja tulee alle
- Miten metsitys, myllyn ympärillä on 200 m tyhjää, sekö on sitä vihreää siirtymää, istutaanko sinne sepeliä.
- Siellä on hyvä metästää nyt. Paitsi Sallalaiset joutuu kiertämään ko meille ei ole tietä.
- Eikö tuulivoiman rakentajaa voi velvottaa metsittämään, on niin ilkeän näköstä, eikö siinä niin isoa tarvi olla enää. Kirjotahan ylös että metsänistutukseen koko porukka
- Täällä jos meinaat navettaa laajentaa ja joudut yhden puun kaatamaan, niin sitä et sitten saa tehdä. Vihreitten humpuukihomma tämä. Vihreä siirtyy. Aikansa kutakin, ei tälle voi mittään.
- Miten jos tuulivoimalan alle, ei ne sähkölinjan allekaan, ne kaataa joka paikasta pois, ei siihen saa tulla puuta kovin lähelle. Jos siinä puu kasvaa niin se taas katkastaan pois. Minä tiedän ko minulle on tehty tuota linjaa, sähkölinja tehdään, ilmaseksi menee maa ja se otetaan, hyödyttää se noita tuolla listalla.
- Mennäänpä metästyspuolelle erittäin tärkeä hirven laidunnusalue, nyt häiriintyy teiden takia, minne se muuttaa sitten? Se on kaikkien paras kesälaidun alue tuo Kutuojan varsi. Metsästysajalla menee aina kutuojan varteen, vasajärvi saanut nimensä. Kutuoja on ollut hyvä kutuoja, 60-luvulla Kemijärven yhteismetsä pilas

sen, sen jälkeen katos. Nyt se vaikutusalue on kokonaisuudessaan Kutuojan ympärillä, siirretään Kutuojan paranemista eteenpäin. Metsänojitus pilasi tuon

- Kaikki vasajärven, kaikki viivat laskee suoraan siihen. Kunnostivat 20 vuotta aluetta, että kasvais metsää, mutta ei kasva vielä.
- Voiko voimalinjaa vetää maan alle, onko tutkittu?
- Miten se maan alla katuaa jos kaapelissa kulkee?
- Jos maan alle veetään kaapeli maan alle, nykysillä vehkeillä nähdään missä vika on ja menee siihen ja korjaa sen.
- Voimayhtiöille halvempaa tuo ilmakaapelointi, siinä ei huomioida maanomistajia, ei makseta voimajohdan maanomistajille. Maa- ja metsänomistajille hynttyyt yhteen ja alkaa vaatia, tehdä vuokrasopimuksia eikä lunastussopimuksia. Kunnan vuokra sitten.
- Maakaapeli, hyvä esimerkki, Koillis Lappi rakentaa, pari kilometriä rakentaa linjaa ja tolpat pystyyn, sitte minun kohdalla mennään maan alle. Miten se voi olla siellä maanalla? Sitten istutukset ja kaikki pitäs pyhkästä pois, ei tuo oikein järkeen pysty.
- Pellkäävät että kivität ne nupit alas.
- Tähän haetaan nyt 8 myllylle luvat, mutta siellä on isompi alue ja sähkölinja vetetään, niin haetaanko tänne lisää myllyn paikkoja. Portissakin rakennettiin ensin muutama mylly ja sitten haettiin lisää lupia, helpompi saaha pienelle lupa ja sitten laajentaa. Aina helpompi laajentaa ko rakentaa uutta.
- Kunnanraja menee suoraan tuossa. Kursulaisten mettiä Sallan puolella, ja sitten on yksityismettiä, yhteismetsän aluetta.
- Tuo myllyjen sijoittaminen, vain 250 m rajalle, Nuolivaarassa jopa 300 metriä oli lentäneet jäät siivistä, tulee Sallan puolelle ihan varmasti. Miksi noin lähelle rajaa? Tuolla on tilaa rakentaa kauemmas Kemijärven yhteismetsän. Nuolivaarassa on todella lähellä rajaa, jäät lentää kauemmas.
- Kun siipi pääsee irti jos pääsee, niin mihin se lentää?

- Eihän se niin haittaa jos se tuolla pääsee irti, ko ei ole taloja eikä mitään.
- Meidän palsta tulee tuohon rajaan ja mulla on tarkoitus mennä polttopuita tekemään. Sinä et kerkeä niitä polttopuita tehdä ko ei tuo valmistu tuo homma
- Onkohan tämä samanlainen homma kun aikanaan rata suunniteltiin Sokliin, tästä kulkee 8 junaan päivässä 800 m pitkiä, nämä on havukkaahon ajatuksia, ei oo kyllä kulkenut, 10 vuotta sitten suunniteltu.
- Ihmetettyttä tuo 2 myllä ko son tuonne jängälle tehty. Nuin alaville maille
- Tie vois tehdä Ison nälkämän reunasta ja tänne Kursuun sitten, tuosta 6 myllyn eteläpuolelta.
- Siivennopeus, 11 kierrosta minuutissa, vajaan 300 km tunnissa.
- Se taipuu se mylly ko tuulee. Ja myllyt kääntyy tuulta vasten. Ne lavat on niin pitkät.
- Pitkiä on hankeprosessit eikö niitä sais nopeutettua? halpus sähkönhinta samalla.
- Ei tule 5 vuoden aikana tule toteutumaan.

Kursun kylän asukkaat kertoivat yhteysviranomaiselle yleisötilaisuuden jälkeen, että Nuolivaaran tuulivoimapuistosta on aiheutunut vaikutuksia viestintäyhteyksiin, mutta ongelmia ole korjattu pyynnöstä huolimatta. Tuulivoimapuistosta on myös meluhaittaa. Kyläläisillä on huoli uuden tuulivoimahankkeen meluvaikutuksista, vaikutuksista viestintäyhteyksiin ja yhteisvaikutuksista Nuolivaaran kanssa.

Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi 12.4.2024 lausunnot seuraavilta tahoilta:

Kemijärven kaupunki, Sallan kunta, Pelkosenniemen kunta, Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta, Lapin aluehallintovirasto, Metsähallitus Lapin luontopalvelut, Lapin maakuntamuseo, Lapin liitto, Lapin hyvinvointialue pelastuslaitos, Puolustusvoimat 3. Logistiikkarykmentti, Väylävirasto, Liikenne- ja viestintävirasto

Traficom, Luonnonvarakeskus, Fingrid Oyj, Hirvasniemen paliskunta, Sallan paliskunta, Paliskuntain yhdistys, Ilmatieteen laitos, Cinia Group Oy, DNA Oyj, Digita Networks Oyj, Elisa Oyj, Suomen Erillisverkot Oy, TeliaSonera Finland Oyj, Kursun kyläseura ry, Joutsijärven kyläyhdistys ry, Pelkosenniemen kyläyhdistys ry, Kemijärven riistanhoitoyhdistys, Sallan riistanhoitoyhdistys, Kursun Erä ry, Joutsijärven metsästäjät ry, Isokylän metsästysseura, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Lapin lintutieteellinen yhdistys ry, Pro Kutsa ry, Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi, Suomen metsäkeskus, Kemijärven yrittäjät, Sallan yrittäjät, Pelkosenniemen yrittäjät, Pyhä-Luosto Matkailuyhdistys ry, Kemijärven matkailu ry ja Matkalle Sallaan ry.

Lisäksi lausuntopyyntö annettiin tiedoksi Suomen Voima Oy:lle.

YVA-ohjelmasta annettiin yhteensä 14 lausuntoa ja yksi mielipide. Lisäksi Sallan kunta, Ilmatieteen laitos ja Lapin pelastuslaitos totesivat, ettei niillä ole lausuttavaa arviointiohjelmasta. Kaikki lausunnot ja mielipiteet toimitettiin hankkeesta vastaavalle. Lapin ELY-keskus säilyttää alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet. Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä.

Yhteenvedot lausunnoista

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta on Kemijärven kaupungin sekä Sallan ja Pelkosenniemen kuntien ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomainen. Ympäristöterveyslautakunnan näkemyksen mukaan olisi hyvä olla lähtötilanneselostus siitä, mihin tuulivoimalahankkeen alueen sijaintivalinta perustuu. Lähtökohtaisesti uudet tuulivoimala-alueet tulisi sijoittaa ensin niille potentiaalisille tuulivoiman alueille, joiden ympäristövaikutukset ovat vähäisimmät.

Ympäristöterveyslautakunta katsoo, että erityistä huomiota tulee kiinnittää tuotantoalueen lähiympäristöön sekä lähialueiden asutukseen. Eri taajuuksilla kulkevan melun ja varjovälkkeen vaikutukset häiriintyviin kohteisiin (myös eläimiin) sekä vaikutukset maisemaan, kulttuuriympäristöön ja kaukomaisemaan, etenkin matkailun ja sen kehittämisen merkityksen kannalta, tulee tunnistaa riittävällä laajuudella ja tarkkuudella. Suunnittelu ja toteutus on tehtävä niin, että alueiden pirstoutuminen jää mahdollisimman vähäiseksi. Välilliset vaikutukset lähimpään valtakunnallisesti tärkeään

linnustoalueeseen on syytä tunnistaa riittävällä tarkkuudella. Mikäli tuulivoimaloiden mahdollisesti aiheuttamien TV- signaaliin kohdistuvien häiriöiden vuoksi joudutaan nostamaan olemassa olevien lähettimien tehoa, on syytä huomioida myös tehon nostamisesta aiheutuvat vaikutukset. Vaikutukset alueen porotaloudelle on tunnistettava ja arvioitava. Mahdollisen maa-ainesluvan ja maankaatopaikkaluvan vaikutukset on otettava huomioon ympäristövaikutusten arvioinnissa. Maa-ainesten hyödyntämisen on oltava riittävän perusteltua ja suunnitelmallista.

Ympäristöterveyslautakunta korostaa, että hankkeiden yhteisvaikutukset tulee arvioida riittävällä tarkkuudella. Yhteisvaikutuksen arvioinnin tulee kohdistua ihmisten, eläinten ja ympäristön kokonaisuormitukseen. YVA-ohjelmassa ei ole riittävästi mainittu, millä menetelmillä yhteisvaikutuksia arvioidaan.

Metsähallitus, Luontopalvelut

Metsähallituksen Luontopalvelut lausuu asiasta petolinnun valtakunnallisen seurannan koordinoinnista vastaavana ja lajin suojelutoimiin osallistuvana asiantuntijaviranomaisena. Hanke sijoittuu kahden toimivan petolinnun reviiriin ydinalueelle. Maastoselvitysten perusteella tulee pystyä varmentamaan, ettei kumpaankaan reviiriin kohdistu negatiivisia vaikutuksia törmäysriskien, elinympäristömuutosten tai muusta aiheutuvien yhteisvaikutusten kautta. Vaikutukset tulee arvioida Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti. Arviointi edellyttää mm. 100–200 h petolintujen maastohavainnointia. Metsähallitus katsoo, että YVA-ohjelmassa mainittu pelkkä elinympäristömallin käyttö vaikutusten arvioinnissa on riittämätöntä, koska on mahdollista, että suunnitelluista voimaloista aiheutuisi merkittäviä riskejä petolinnulle.

Lapin maakuntamuseo

Lapin maakuntamuseo lausuu asiasta Kemijärven kaupungin sekä Sallan ja Pelkosenniemen kuntien alueellisena vastuumuseona. YVA-ohjelmassa on tunnistettu arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvät seikat. Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa on huomioitu arkeologinen kulttuuriperintö riittävällä tavalla.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja alueet. Lähtötietoina ovat inventoinnit

17.6.2024

maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteista sekä kartat, valokuvat ja ilmakuvat, joita aiotaan täydentää maastohavainnoilla. Paikallisesti arvokkaita rakennetun kulttuuriympäristön kohteita ei ole vielä selostuksessa tunnistettu. Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan tuulivoimapuiston sekä voimajohdon vaikutusalueista tulee maastokäytien yhteydessä tunnistaa paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja alueet sekä arvioida hankkeen vaikutuksen niihin.

Lapin liitto

Lapin liitto katsoo, että YVA-ohjelmassa on tuotu esille Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava sekä sen tuulivoimaloiden ja sähkölinjan aluetta koskevia kaavamerkintöjä, mutta kuvausta tulisi täydentää sähkölinjaa koskevien kaavamerkintöjen osalta ja tuoda esille myös maakuntakaavamerkintöjen kaavamääräykset sekä tuulivoimala-alueen että sähkönsiirtolinjan osalta. Lapin liiton näkemyksen mukaan vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota hankealueen läheisiin suojelu- ja virkistysalueisiin, poronhoitoon sekä kyliin ja Pyhätunturille suuntautuviin maisemavaikutuksiin. YVA-menettelyssä tulee arvioida yhteisvaikutukset erityisesti Nuolivaaran tuulituotantoalueen kanssa. Lapin liiton virasto katsoo YVA-ohjelman antavan hyvän pohjan arviointiselostuksen laatimiselle.

Luonnonvarakeskus

Lausunnossaan Luonnonvarakeskus (Luke) keskittyy lausunnossaan metsästyslaisia lueteltuihin riistalajeihin. Luke huomauttaa, että kanalintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Tällöin soidinpaikkaselvitys antaisi paremman kuvan alueen merkityksestä kanalinnuille, kuin yksittäisenä keväänä tehty selvitys. Hankealueella voi sijaintinsa puolesta esiintyä kaikkia neljää suurpetoa. Alueen merkitystä suurpetojen ja suden lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida tässä suunniteltujen selvitysten avulla määrittää. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita.

Rakennusaikaisten valumavesien hallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota koskien suunnitelma-alueen vesistöjä. Valumavesien hallinta tulisi olla tehokasta rakennusaikana ja tulee varmistaa, ettei maamassat pääse karkaamaan esim. tien penkoilta vesistöihin myöhemmissäkään vaiheissa.

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee tukeutua poronhoitoon liittyvien tietojen ja aineistojen sekä paliskuntien kanssa käytävän vuoropuhelun ja tiedonvaihdon ohella myös saatavilla olevaan tutkimustietoon. Suomen osalta tutkimustietoa (Luken Windlife-hanke) tuulivoimarakentamisen vaikutuksista poronhoitoon on todennäköisesti saatavilla vuoden 2024 lopussa tai 2025 alussa.

Väylävirasto

Voimaloiden sijoittamisessa tulee huomioida Väyläviraston Tuulivoimalaohje (Liikenneviraston julkaisu 8/2012). Hankkeen suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan, jonka lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Asian osalta tulee olla yhteydessä Lapin ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri - vastuualueelle. Liittymäluvut maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus. Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon tuulivoimalan osien kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet. Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Ajantasaiset ohjeet on tarkistettava ohjeluetelosta Väyläviraston verkkosivuilta.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö ja sillä on sähkömarkkinalaissa määritelty verkon kehittämis- ja liittämisvelvollisuus. Verkonhaltijan tulee pyynnöstä ja kohtuullista korvausta vastaan liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkönkäyttöpaikat ja sähköntuotantolaitokset toiminta-alueellaan.

Kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää Fingridin yleiset liittymisehdot ja voimalaitosten järjestelmätekniset vaatimukset. Asiakas huolehtii omaan sähköverkkoon suoraan tai välillisesti liittyvien osapuolien kanssa siitä, että myös niiden sähköverkot ja niihin liittyvät laitteistot täyttävät vaatimukset. Kustakin liittynästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti.

Sallan paliskunta

Sallan paliskunta toteaa, että poronhoitovuonna 2023–2024 paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä oli 5300 ja poronomistajia oli 178. Paliskunnan alueella on myös muita tuulivoimahankkeita ja näistä aiheutuvat yhteisvaikutukset tulee ottaa huomioon. Nuolivaara on vaikuttanut porojen laiduntamiseen ja poronhoitotöiden toteuttamiseen hankealueen ympäristössä.

Hanke sijoittuu aivan Sallan paliskunnan rajalle. Alueet porot käsitellään yhteisesti Hirvasniemen paliskunnan kanssa ja lähellä sijaitsee yhteinen Satjanan erotusaita. Porojen keväinen kulkureitti Vuotoksen alueen tärkeille vasonta- ja kesälaidunalueille kulkee näiden alueiden kautta ja syksyllä porot palaavat alueen kautta takaisin Sallan paliskunnan puolelle. On vaikea ennakoida tuulivoimala-alueen vaikutuksia porojen käytökseen. Tuulivoimalat voivat ohjata Hirvasniemen paliskunnan poroja Sallan paliskunnan alueelle tai päinvastoin. Porojen hakeminen naapuripaliskunnan alueelta lisää poronomistajien työtä ja kustannuksia.

Toteutuessaan hanke veisi suoraa laidunalaa. Myös sähkölinjat vievät ja pirstovat laidunalat. Voimaloiden rakentaminen ja toiminta tulee häiritsemään poroja, ja ne siirtyvät todennäköisesti muualle aiheuttaen siten laidunnuspainetta ja laidunten kulumista muissa paliskunnan osissa. On myös vaara, että luontainen kulkureitti Vuotoksen alueelle häiriintyy ja menettää merkityksensä.

Poronhoitoselvityksessä tulee arvioida ja ottaa huomioon myös yhteisvaikutukset Nuolivaaran toiminnassa olevan tuulivoimatuotannon sekä muiden Sallan paliskunnan alueelle sijoittuvien tuulivoimahankkeiden kanssa.

Tuulivoimalahankkeen vaikutukset paliskunnan poronhoidon kannalta eivät koostu pelkästään suorasta laidunalan menetyksestä, vaan todennäköisesti vielä merkittävämpi vaikutus tulee, jos porojen vakiintunut kulkureitti muuttuu pysyvästi ja tällä hetkellä

rauhallinen alue häiriintyy. Miten porot tulevat jatkossa kulkemaan, ja sopeutuvatko ne voimaloista aiheutuvaan häiriöön, jää nähtäväksi, jos hanke etenee.

YVA-ohjelman mukaan vaikutukset poronhoidon kannalta tullaan selvittämään varsin monipuolisesti. YVA-menettelyä varten on pidetty tapaaminen, mikä on hyvä tapa varmistaa poronhoitolain velvoitteet ja YVA-lain osallistumiselle ja tiedonsaannille asetetut tavoitteet. Tuulipuistojen vaikutuksista poroihin ja poronhoitoon ei ole vielä täysin kattavaa tietoa olemassa ja toiminta voi aiheuttaa vaikutuksia, joita ei osata ennakoita. Nämäkin vaikutukset tulee pyrkiä lieventämään ja tarvittaessa korvata. Olisi tärkeää varmistaa yhtiön ja paliskuntien välinen yhteydenpito YVA-menettelyn päätyttyäkin esimerkiksi perustamalla vuosittain tai tarpeen mukaan kokoontuva vaikutusten seurantaryhmä, joka käsittelisi toteutuneita vaikutuksia.

Poronhoitolain 53 §:n neuvottelut on suunniteltu pidettäväksi myöhemmin. Neuvottelujen ajankohta olisi hyvä järjestää siten, että tilaisuudessa tuodaan myös olennaista tietoa kaavoitusprosessiin. Neuvotteluissa tulisi lisäksi olla aito mahdollisuus keskustella hankkeen toteutuksesta sekä tähän liittyvistä haittojen lieventämis- ja korvaustoiminpiteistä. Neuvotteluiden ajankohtaa mietittäessä on syytä ottaa huomioon paliskuntien poronhoitotyöhön liittyvät kiireisimmät ajat.

Kaavan vaikutukset poronhoitoon tulee selvittää. Kaavalla tulisi myös pyrkiä turvaamaan poronhoidon toimintaedellytykset esimerkiksi kaavamääräyksellä. Laidunalan menetykset sekä muiden haittojen korvaaminen tulee myös varmistaa.

Paliskuntain yhdistys

Paliskuntain yhdistys toteaa, että suunnittelualue sijoittuu Hirvasniemen paliskunnan keskiosaan ja rajautuu Sallan paliskuntaan. Paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 2300 ja paliskunnassa on 68 poronmistajaa. Aluetta käytetään kevät- ja talvilaitumena. Porojen kevätlaidunkierto kohti pohjoisempaa olevia kevät- ja kesälaidunalueita sekä syyslaidunkierto takaisin kohti etelää kulkee alueen poikki. Hankealueen pohjoispuolella on Ahmakankaan erotusaitapaikka, jota on käytetty vasanmerkintään. Paliskunnilla on kokemusta tuulivoiman rakentamisesta ja vaikutuksista porojen laiduntamiseen ja poronhoitoon. Paliskunnan kanta hankkeeseen on kielteinen. Poronhoito on merkittävä elinkeino Kemijärvellä.

Lausunnossa tuodaan esille voimassa olevan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan yleismääräys poronhoidon ja poronhoidolle tärkeiden alueiden huomioon ottamisesta sekä tuulivoimapotentialisen alueen määräys ottaa huomioon alueen poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Poronhoidon nykytila ja toiminta kaava-alueella ja sen vaikutusalueella tulee kuvata. Vaikutukset poronhoidolle tulee arvioida osallistaen alueen paliskunta. Paliskuntain yhdistys katsoo, että poronhoitoon kohdistuu vaikutuksia, jotka voivat olla merkittäviä ja näin ollen ne on selvitettävä YVA-menettelyssä. Tämä on tunnistettu YVA-ohjelmassa.

Poronhoito on ekstensiivinen maankäyttömuoto, jonka kannattavuus perustuu laajoihin laidunalueisiin ja porojen luontaisen laidunkierron mukaiseen vapaaseen laiduntamiseen. Lausunnossa selitetään paliskunnan infrastruktuuria, toimintaa ja toiminnallista ympäristöä. Ahmakankaan erotusaitapaikan vasanmerkintä on edeltävinä kesinä vaikeutunut ja estynyt kokonaan Nuolivaaran tuulivoimateollisuusalueen rakentamisen vuoksi.

Lausunnossa viitataan tutkimuksiin ja paliskuntien kokemuksiin tuulivoimaloiden vaikutuksista poronhoitoon sekä ehdotetaan, miten poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida.

YVA-ohjelmassa on kuvattu yleisesti hankealueen poronhoidon nykytilaa. Paliskuntain yhdistyksen näkemyksen mukaan kuvaus on puutteellinen, sillä se ei kuvaa riittävästi sanallisesti hankealueen merkitystä paliskuntien poronhoidolle kuten, miten porojen laidunnus ja laidunkierto tapahtuu, miten alueen porot käsitellään eri vuodenaikoina, miten ja mihin aikaan alueelle sijoittuvia poronhoidon rakenteita käytetään. Poronhoidon nykytilan kuvausta on tarpeen täydentää YVA-selostukseen. Vasta kunnollisen nykytilan selvityksen jälkeen voidaan peilata hankkeen aiheuttamia muutoksia poronhoidon nykytilaan ja arvioida vaikutustyypeittäin vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä.

Paikkatietoanalyysijä, tilastoja ja tieteellistä tutkimustietoa pohjoismaista tulee hyödyntää arvioinnissa. Paliskuntia on syytä haastatella alueen merkityksestä ja poronhoitoon kohdistuvista vaikutuksista. Lisäksi hankkeessa tulee kartoittaa yhteistyössä paliskuntien kanssa keinoja estää haitallisia vaikutuksia sekä vähentää niitä vaikutuksia, joita ei ole mahdollista estää. Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset on

tunnistettu merkittäviksi, joten niiden asianmukaiseen ja osallistavaan arviointiin tulee varata konsultille riittävät resurssit.

Hanke sijoittuu osittain valtion maille, ja niitä koskee PHL 53 §:n neuvotteluvelvollisuus. Yksityismaille sijoittuvissa hankkeissa on myös käyty elinkeinon yhteensovittamiseksi em. lakisääteisen neuvottelun tyyppisiä neuvotteluita, joista saadut kokemukset ovat olleet hyviä. Paliskuntain yhdistys muistuttaa, että hyvä neuvottelukäytäntö tarkoittaa sitä, että neuvottelut aloitetaan riittävän aikaisessa vaiheessa, tasapuolisin tiedoin ja että neuvotteluiden lähtökohtana on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa. Ensimmäinen PHL 53 §:n kaltainen neuvottelu on käyty YVA-ohjelman nähtävillä olon aikana ja niitä on syytä jatkaa selostusvaiheessa sekä kaavoituksen aikana. Myös muuta vuorovaikutusta on syytä tehdä.

Hankkeessa korostuu tarve arvioida yhteisvaikutuksia tuotannossa olevan Nuolivaaran tuulivoima-alueen kanssa. Myös Sallan paliskunnan puolelle sijoittuva Portin tuulivoimahanke laajennussuunnitelmineen on otettava yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioon. Kumulatiivisista vaikutuksista ainakin Hirvasniemen paliskuntaan sijoittuvat pumppuvoimalahankkeet tulee ottaa huomioon.

Hankkeella ei ole esitetty vaihtoehtoja, joten niiden vertailua ei voi tehdä.

Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi ry

Metsänhoitoyhdistys toteaa yleisesti, että hankkeen vaikutukset ympäristöön, luontoon, maankäyttöön ja ihmisiin on esitetty selvitetävän kattavasti. Myös metsätalous ja maanomistajien näkökulma on tuotu arviointiohjelmassa esille kiitettävästi.

Arviointiohjelman mukaan merkittäviksi tunnistettuja vaikutuksia hankkeessa ovat maisemaan, luontoon ja maankäyttöön kohdistuvat vaikutukset. Arviointiohjelmassa on todettu hankkeen toteutumisen positiiviset aluetalousvaikutukset, joihin kuuluu alueen maanomistajille maksettavat vuokratulot alueen hyödyntämisestä tuulivoimatoimintaan.

Metsätalous on tunnistettu yhdeksi elinkeinoksi, johon hankkeella on vaikutuksia. Arvioinnissa on tärkeä tunnistaa ja arvioida sekä hankealueen että sen ulkopuolelle sijoittuvien sähkönsiirtolinjojen vaikutukset metsätalouden harjoittamiseen myös muiden maan omistajien ja heidän harjoittaman metsätalouden näkökulmasta, ei pelkästään Kemijärven yhteismetsän osalta. Oletettavaa on, että sekä kyseisen hankkeen että

muiden hankkeiden yhteisvaikutuksena siirtolinjat voivat esimerkiksi pirstoa tilarakennetta, pienentää metsätalouden käytettävissä olevaa maa-aluetta sekä vaikuttaa puutavaran varastoinnin edellytyksiin.

Arvioinnissa on huomioitava hankkeen vaikutus kiinteistöjen arvoon ja käyttömahdollisuuksiin myös hankealueen ulkopuolella. Tähän on tärkeä kiinnittää huomiota koko hankkeen elinkaaren ajalta, mutta myös yhteisvaikutusten osalta. Toteutuessaan tuulivoimapuisto voi vaikuttaa esimerkiksi alueen erämaisyyteen ja siten heikentää kiinteistöjen arvoa asuin- ja lomarakentamisen ja virkistyskäytön näkökulmasta mm. maisema-, melu-, ja välkevaikutuksen kautta myös etäämmällä hankealueen rajalta.

Yhdistys haluaa muistuttaa riittävästä osallistamisesta ja tiedottamisesta hankkeen eri vaiheissa erityisesti vaikutusalueelle sijoittuvien kiinteistöjen maanomistajille. Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi pitää arvokkaana maanomistajien ja metsätalouden harjoittajien osallistamisen kannalta, että se on kutsuttu mukaan seurantaryhmään.

Cinia Oy

Cinia Oy:llä ei ole tällä hetkellä radiotaajuuksia käyttäviä tai kaapeleihin perustuvia viestiverkkoja alueella. Toteutuessaan tuulivoimapuistohankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Cinia Oy ei ole hanketta vastaan, mutta pyytää huomioimaan teleliikenteelle aiheutuvat haitat.

Digita Oy

Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa ja tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan. Häiriöt vaikuttavat myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen.

Vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi on erittäin tärkeää tutkia vaikutus lähetysten näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Hankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai

17.6.2024

poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi. Hankkeesta vastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa.

Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan.

On erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä. Tuulivoimayhtiöt tulee jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan siten, että häiriöitä ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Elisa Oyj

Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Kyseisen hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Telia Finland Oyj

Telia Finland Oyj:llä ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Yhteenvedo mielipiteestä

Mielipiteen esittäjät omistavat metsätilan, joka sijaitsee Sallassa hankkeen välittömässä läheisyydessä, sekä vapaa-ajanrakennuksen Nälkämäjärven rannalla. Vapaa-ajanrakennuksen etäisyys tuulivoimala-alueesta on noin 1,7 kilometriä ja kahden kilometrin vaikutusvyöhykkeen sisäpuolelle maa-alueesta jäisi arviolta 62 hehtaarin suuruinen alue sekä rantaviivaa yhteensä noin 800 metrin matkalta.

Mielipiteessä muistutetaan, että hankkeesta kohdistuisi tilalle ja vapaa-ajanrakennukselle maisema-, melu- sekä välkehaittaa. Myös Nälkämäjärven kiinnostavuus vapaa-ajan kohteena vähenisi, sen rannalle tulevaisuudessa mahdollisesti kaavoitettavien vapaa-ajan tonttien arvo romahtaisi ja kiinnostavuus erämaisena kohteena laskisi. Mielipiteen esittäjät vaativat korvausta haitoista tuulivoimahankkeen toteutuessa sekä muistuttavat vaikutusalueen maanomistajien riittävästä osallistamisesta ja tiedottamisesta hankkeen eri vaiheissa.

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta**Hankekuvaus**

Hanke, sen sijainti ja koko sekä tarkoitus on kuvattu arviointiohjelmassa. Alustava voimalasijoittelu ja tiedot tuulivoimalan rakenteesta ja koosta sekä vaihtoehtoisista perustamistavoista on esitetty. Myös huoltotiestö sekä alustava sähköaseman sijainti on kuvattu kartalla. Tuulivoimala-alueen ulkoisen sähkönsiirron rakenteet on kuvattu ja sisäisestä sähkönsiirrosta (maakaapeli) on kuvattu perustiedot, mm. jännite ja sijoittuminen huoltotiestön yhteyteen.

Yhteysviranomainen toteaa, että normaalisti tuulivoimaloiden tuottama sähkö siirretään kantaverkkoon. Hankekuvauksen mukaan voimajohto päättyy Koillis-Lapin Sähkön sähköasemalle. Kyseessä on alueverkon sähköasema. Yhteysviranomainen katsoo, että

hankekuvauksen tulee sisältää sähkönsiirron toteutuminen kantaverkkoon tai kantaverkon sähköasemalle asti. Mikäli olemassa olevien voimajohtojen siirtokyky Isokeron sähköaseman ja kantaverkon sähköaseman välillä ei ole riittävä nyt tuotettavan sähkönsiirtämiseksi, yhteysviranomaisen katsoo, että hankekuvausta tulee laajentaa voimajohdon osalta myös mainittujen sähköasemien välille.

Yhteysviranomaisen toteaa, että maa-ainesten otto on osa hanketta.

Yhteysviranomaisen ottaa kantaa jäljemmin tässä lausunnossa kohdassa maa- ja kallioperä hankkeessa tarvittavien maa-ainesten huomioon ottamiseen hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Hankkeen vaihtoehdot

YVA-ohjelmassa hankkeelle on esitetty vaihtoehto VE 0 eli nollavaihtoehto, mikä tarkoittaa hankkeen toteuttamatta jättämistä, ja tuulivoimaloiden maksimaalinen toteutusvaihtoehto VE1 eli kahdeksan tuulivoimalaa. YVA-ohjelman mukaan voimaloiden sijoitussuunnitelmaa muokataan tarvittaessa selvityksistä saadun tiedon pohjalta.

Ennakkoneuvottelussa on esitetty hankkeelle toinen vaihtoehto VE2, jossa voimaloita olisi 6–7, sekä kaksi voimajohtovaihtoehtoa. YVA-ohjelmasta ei käy ilmi, miksi voimaloiden toista vaihtoehtoa tai vaihtoehtoista sähkönsiirtoreittiä ole esitetty arviointiohjelmassa. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa olisi ollut hyvä kertoa, miksi ainoaksi vaihtoehdoksi on valikoitunut arviointiohjelmassa esitetty vaihtoehto.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeelle ei ole esitetty vaihtoehtoa.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että hankkeen suunnittelussa reagoidaan tietoihin niin, että muodostetaan tarvittaessa uusia vaihtoehtoja. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että voimala 6 sijaitsee hyvin lähellä Kutuojaa ja että voimalat 2, 3 ja 7 sekä niiden huoltotiet sijoittuvat linnustollisesti merkittävälle alueelle. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hanketta tulee muuttaa tai arviointiselostuksessa tulee tarkastella vaihtoehtoa, jolla vaikutuksia linnustoon (erityisesti petolintuun) voisi lieventää.

Yhteysviranomaisen katsoo, että voimajohdon reittiä tulee tarkastella Kyrövaaran (TUU-13-085) valtakunnallisesti arvokkaan tuuli- ja rantakerrostuman ja Puikkolan taloryhmän (RKY) osalta. Mikäli voimajohdolla on merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi luontoon (erityisesti linnustoon), arvokkaaseen geologiseen muodostumaan tai maisemaan ja rakennettuun kulttuuriperintöön, voi vaihtoehtoinen voimajohtoreitti olla yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tarpeen.

Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta

Hankkeen suunnittelun ja toteutuksen tavoiteaikataulu on esitetty taulukossa 2.1. Myös hankkeen YVA-menettelyn ja osayleiskaavan laadinnan tavoiteaikataulu on esitetty (taulukot 7.1 ja 7.2). YVA-ohjelman mukaan tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan yhteensovittaa YVA- ja kaavoitusmenettelyjen aikatauluja. YVA-selostuksen ja kaavan valmisteluaineiston aikataulut eroavat toisistaan, vaikka arviointiohjelman mukaan niistä järjestetään yhteinen yleisötilaisuus. Aikatauluja on käsitelty arviointiohjelman eri luvuissa.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että aikatauluja pyritään yhteensovittamaan, mutta ne tulee esittää selkeämmin arviointiselostuksessa. Olisi selkeämpää, jos hankkeen suunnittelun kaikki aikataulut olisi koottu yhteen taulukkaan. Aikataulukaaviossa on hyvä esittää myös neuvottelujen ja muun vuorovaikutuksen suunniteltu aikataulu sekä asukaskyselyn ajankohta.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Arviointiohjelmassa on tunnistettu tuulivoimala-alueen läheiset tuulivoimahankkeet, esimerkiksi Nuolivaaran tuulivoimapuisto. YVA-ohjelmassa ei ole esitetty hankkeen vaikutusalueella sijaitsevia muita hankkeita tai esimerkiksi tuulivoimapuistojen voimajohtoja. Noin kahden kilometrin etäisyydellä lähimmästä suunnitellusta voimalasta sijaitsevaa Erkkusenselän maa-ainesten ottopaikkaa ei ole tunnistettu, vaikka sen maa-aines- ja ympäristöluvan voimassaoloajan jatkohakemuksessa on viitattu siihen, että jatkolupa on haettu tämän tuulivoimahankkeen rakentamista varten.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee tunnistaa, onko hankkeen vaikutusalueella myös muita hankkeita (esimerkiksi maa-ainesten otto- ja voimajohtohankkeet).

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Kaavoitus

Tuulivoimaloiden rakentaminen voidaan suunnitella asemakaavan sijaan tuulivoimayleiskaavalla (maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999, MRL 77 a §). Tuulivoimayleiskaavoitus on vireillä tuulivoimaloiden alueella ja siitä vastaa Kemijärven kaupunki. Hankkeesta vastaavan tekemä kaavoitusaloite on hyväksytty Kemijärven kaupungin elinvoimalautakunnan päätöksellä 30.5.2023 ja kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 17.4.-16.5.2024. Voimajohton alueelle ei ole esitetty laadittavaksi yleiskaavaa.

MRL 9 §:n mukaan, kun kaava laaditaan YVA-lain 3 §:ssä tarkoitetun hankkeen toteuttamiseksi, hankkeen ympäristövaikutukset voidaan arvioida YVA-menettelyn sijaan kaavoituksen yhteydessä. Tässä hankkeessa YVA- ja kaavoitusmenettelyt ovat erillisiä, mutta ne yhteensovitetaan aikataulullisesti mahdollisuuksien mukaan. Kuitenkaan aikataulullisella yhteensovittamisella ei tässä hankkeessa tarkoiteta YVA-lain 22 §:n mukaista kuulemisten yhteensovittamista.

Arviointiohjelman mukaan YVA-menettelyn ja kaavoituksen yleisötilaisuudet pidetään yhtenä tilaisuutena. YVA-ohjelman yleisötilaisuudessa esitellään myös osallistumis- ja arviointisuunnitelmia. YVA-selostuksen yleisötilaisuudessa esitellään myös kaavan valmisteluaineistoa.

YVA-ohjelman mukaan YVA-menettelyyn ja kaavoitukseen liittyvät viranomaisneuvottelut pyritään mahdollisuuksien mukaan yhdistämään.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-menettelyssä ei ole viranomaisneuvotteluita, vaan ennakkoneuvotteluita. Tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavoituksen viranomaisneuvottelut pidetään kaavan laatimisvaiheessa ja kaavan ehdotusvaiheessa, mutta viranomaisneuvottelun tarvetta ei ole tunnistettu.

Yhteysviranomaisen tarkoittaa, että yleiskaavan ensimmäinen viranomaisneuvottelu järjestetään kaavaa valmisteltaessa sekä toinen viranomaisneuvottelu tarvittaessa sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä ja sitä koskevat mielipiteet ja lausunnot on saatu. Viranomaisneuvottelu on järjestettävä valmisteltaessa kaavaa, joka koskee vaikutuksiltaan valtakunnallisia tai merkittäviä maakunnallisia asioita tai joka on valtion viranomaisen toteuttamisvelvollisuuden kannalta tärkeä. Yhteysviranomaisen katsoo, että kaupungin on hyvä olla yhteydessä viranomaisneuvottelun tarpeesta ELY-keskukseen.

Natura-arviointi

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että lähin Natura 2000 -alue, luontodirektiivin mukainen Tynnyriaapa (SAC, FI1300402), sijaitsee 3,6 kilometrin etäisyydellä hankealueesta ja toiseksi lähin, luonto- ja lintudirektiivin mukainen Kemihaaran suot (SAC/SPA, FI1300907) noin 14,6 kilometrin etäisyydellä hankealueesta. YVA-ohjelman mukaan hankkeesta mahdollisesti aiheutuvat vaikutukset edellä mainittuihin alueisiin arvioidaan YVA-selostuksessa.

Arviointiohjelmasta ei käy yksiselitteisesti ilmi, onko vaikutukset tarkoitus arvioida varsinaisena luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n mukaisena Natura-arviointina vai onko tarkoituksena sulkea merkittävästi heikentävät vaikutukset pois YVA-selostuksen yhteydessä ns. tarveharkintana sekä onko mahdollinen Natura-arviointi tai arvioinnit tarkoitus tehdä YVA-menettelyn yhteydessä vai erikseen. Yhteysviranomaisen katsoo, että ottaen huomioon Natura 2000 -alueiden suojeluperusteet ja hankealueen etäisyys kyseisiin Natura-alueisiin, voi ns. tarveharkinta olla riittävä. Tällöin on kuitenkin syytä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että YVA-selostuksessa esitetty selvitys on aukoton sen suhteen, että hankkeen merkittävät vaikutukset Natura-alueisiin voidaan yksiselitteisesti sulkea pois.

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että suunnitellun voimajohdon alueella on valtion maita, joten hankkeella on poronhoitolain (PHL, 848/1990) 53 §:n mukainen neuvottelovelvollisuus. Paliskuntien, Paliskuntain yhdistyksen ja hankkeesta vastaavan

kesken on järjestetty neuvottelu 24.4.2024 Kemijärvellä, jossa keskusteltiin poronhoidon nykytilasta paliskunnissa ja hankealueen merkityksestä paliskunnille. Hankkeesta järjestetään YVA-menettelyn aikana PHL 53 §:n mukainen neuvottelu. YVA-ohjelman mukaan neuvottelu järjestetään YVA-selostusvaiheessa, jolloin luonnos poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnista on valmis. Neuvotteluun kutsutaan kevään 2024 neuvotteluun osallistuneiden lisäksi myös yhteysviranomainen, Metsähallitus, Kemijärven kaupunki ja Sallan kunta.

Paliskuntain yhdistys muistuttaa lausunnossaan hyvistä neuvottelukäytännöistä eli siitä, että neuvottelut aloitetaan riittävän aikaisessa vaiheessa, tasapuolisin tiedoin ja että neuvotteluiden lähtökohtana on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa. Sallan paliskunnan näkemyksen mukaan neuvottelujen ajankohta olisi hyvä järjestää siten, että tilaisuudessa tuodaan myös olennaista tietoa kaavoitusprosessiin ja on otettu huomioon paliskuntien poronhoitotyöhön liittyvät kiireisimmät ajat. Neuvotteluissa tulee olla aito mahdollisuus keskustella hankkeen toteutuksesta sekä haittojen lieventämis- ja korvaustoiminpiteistä.

Yhteysviranomainen katsoo, että neuvotteluiden järjestämisessä tulee ottaa huomioon Sallan paliskunnan ja Paliskuntain yhdistyksen lausunnot. Neuvotteluita ja muuta yhteydenpitoa paliskuntien kanssa tulee järjestää oikea-aikaisesti ja riittävästi suunnittelun edetessä. Neuvottelut on hyvä aikatauluttaa ja esittää YVA-selostuksen aikataulua kuvaavissa taulukoissa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa on tunnistettu tärkeimmät hanketta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). YVA-selostuksessa tulee kuvata, miten tuulivoimaloiden ja voimajohdon rakentaminen sekä alueiden käyttäminen edistävät näitä tavoitteita. Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita on käsitelty YVA-ohjelmassa pääasiassa Suunnittelutilanne-otsikon alla.

Yhteysviranomainen tarkentaa, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet eivät ole suunnittelua, vaan tavoitteita.

Terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevien tavoitteiden osalta on tunnistettu melusta aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäiseminen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tämä toteutuu hankkeessa lähinnä jättämällä riittävät suojaetäisyydet asutukseen. Maanpuolustuksen tarpeet ja niiden riittävät alueelliset kehittämisedellytykset sekä toimintamahdollisuudet liittyvät tähän hankkeeseen.

Elinvoimaista luonto- ja kulttuuriympäristöä sekä luonnonvaroja koskevat tavoitteet ovat hankkeen kannalta tärkeitä. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamia alueita ovat Pyhätunturin maisemat (VAMA) ja Puikkolan taloryhmä (RKY), jotka on hyvä todeta YVA-selostuksessa myös nimeltä. Tavoitteet sisältävät valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisen, luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymisen, virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä huolehtimisen, luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen. Myös metsätalouden kannalta merkittävien alueiden säilyminen voi liittyä hankkeeseen.

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista hankkeessa on tunnistettu uusiutumiskykyisen energiahuollon sisältämiä tavoitteita. Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan mukaisesti uusiutuvan energian osuutta nostetaan, minkä vuoksi varaudutaan mm. tuulivoimapotentiaalin laajamittaiseen hyödyntämiseen. Tuulivoimatuotannon lisääminen edellyttää tuulivoimarakentamisen sovittamista ympäröivään maankäyttöön ja haitallisten vaikutusten asianmukaista huomioon ottamista. Tavoitteiden mukaisesti tuulivoimalat tulisi sijoittaa ensisijaisesti keskitetyksi usean voimalan yksiköihin ja voimajohtolinjauksissa tulee hyödyntää ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Tuulivoimahankkeen edellyttämiä suunnitelmia ja lupia sekä niihin rinnastettavia päätöksiä on tunnistettu YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomaisen katsoo, että yleisesti tuulivoimahankkeissa tarvittavat luvat ja suunnitelmat on kuvattu YVA-ohjelmassa pääasiassa riittävällä tavalla, mutta YVA-selostuksessa lupatarkastelu tulee kohdistaa

niihin lupiin ja suunnitelmiin, jotka ovat oleellisia Rokamo-Nälkämä-tuulivoimahankkeessa.

Arviointiohjelmassa on taulukoissa 6.1 ja 6.2 esitetty säädökset, joihin suunnitelmien, lupien ja päätösten tarve perustuu. Yhteysviranomaisen katsoo, että lupatarkastelun laatua voisi parantaa YVA-selostuksessa esittämällä kaikkien lupien osalta myös säännökset. Kun lupatarkastelua päivitetään YVA-selostukseen, on otettava huomioon mahdolliset lainsäädännön muutokset.

YVA-ohjelman lupatarkastelu ei sisällä kuvausta kaikista taulukossa esitetyistä luvista ja suunnitelmista. Esimerkiksi liittymäluvan mahdollinen tarve on tunnistettu YVA-ohjelman taulukossa 6.2., mutta lupaa ei ole kuvattu lupatarkastelun kirjallisessa osassa. Taulukossa on virheellisesti esitetty liittymäluvan viranomaisena Lapin ELY-keskus. Yhteysviranomaisen toteaa, että toimivaltainen viranomaisen on Pirkanmaan ELY-keskus.

Voimaloiden sijoittamisessa tulee huomioida Väyläviraston Tuulivoimalaohje (Liikenneviraston julkaisu 8/2012). Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan, jonka lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus. Väylävirasto toteaa lausunnossaan, että työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Työluvalla voidaan myöntää myös tieliikennelain 187 §:ssä tarkoitettu lupa tien tilapäiseen sulkemiseen silloin, kun sulkeminen liittyy tiealueella työskentelyyn. Väylävirasto huomauttaa lausunnossaan, että ajantasainen ohje on aina tarkistettava ohjeluettelosta Väyläviraston verkkosivuilta.

Mikäli suunniteltu voimajohto risteää maanteiden kanssa, tulee ottaa huomioon Liikenneviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" -ohje (Liikenneviraston ohjeita 3/2018). Voimajohton pylväät eivät saa estää tai haitata maanteiden käyttöä. Kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle tulee noudattaa liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädettyjä määräyksiä. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" -ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta

maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu asianmukaisesti tilanteet, joissa hanke voi edellyttää ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukaista ympäristölupaa tai vesilain (VL 587/2011) mukaista lupaa sekä vastaavat viranomaistahot. Lisäksi on tunnistettu, että vesilain 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltujen vesiluontotyyppien luonnontilan vaarantaminen on kielletty, ja vaarantamisesta voidaan hakea poikkeamista.

Yhteysviranomaisen kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että taulukosta 6.2 puuttuu vesilain mukainen poikkeaminen. Yhteysviranomaisen korostaa, että poikkeamista lähteen luonnontilan vaarantamiskiellosta voidaan edellyttää, vaikka hanke itsessään ei vaatisikaan vesilain 3 luvun 2 §:n perusteella vesitalouslupaa. Yhteysviranomaisen tuo esille, että tuulivoimalasta aiheutuviin haitallisiin melu- tai välkevaikutuksiin voidaan tarvittaessa puuttua myös ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavalla yksittäisellä määräyksellä (YSL 180 §). Yhteysviranomaisen korostaa, että tuulivoimahankkeet tulee lähtökohtaisesti suunnitella siten, ettei ympäristölupaa tai vesilain mukaisia lupia tarvita.

Lupatarkastelussa on esitetty luonnonsuojelulain mukainen poikkeamislupa mahdollisesti tarvittavana lupana. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hanke tulee lähtökohtaisesti suunnitella niin, ettei poikkeamislupa ole tarpeen.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Yleistä

Nykytilan selvitykset

Ympäristön nykytilasta esitettävät tiedot ovat tärkeitä vaikutusarviointien kohdentamiseksi. Vasta hanke- ja vaikutusalueen ympäristön nykytilan selvittämisen jälkeen voidaan verrata hankkeen aiheuttamia muutoksia nykytilaan ja arvioida vaikutustyypeittäin vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä.

Nykytilan selvityksissä tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että selvitykset tehdään oikeaan selvitysaikaan, soveltuvilla menetelmillä, kohdennetaan oikeille alueille

sekä maastokartoitusten ajalliseen riittävyteen. Kaikki selvitykset on raportoitava riittävän tarkasti, mikäli ne ovat pääasiallisia nykytilan tiedon lähteitä. Raportoinneissa on käytävä ilmi selvityksen kohde/kohteet, selvityksen tekijän pätevyys, selvitysmenetelmät, selvitysajankohta, selvityksen tulokset sekä mikäli selvityksen kannalta oleellista, selvitykseen käytetty aika, selvitysalueet, kartoitusreitit, havainnointipaikat ja muut vastaavat, selvityshetken säätiedot sekä muut selvityksen luotettavuuteen liittyvät seikat. Selvitysalueiden sekä tulosten ilmoittamisessa on erittäin suositeltavaa käyttää erilaisia karttaesityksiä. Yhteysviranomaisen korostaa edellä mainittujen tietojen tärkeyttä arvioitaessa myöhemmin arviointiselostuksen riittävyttä ja laatua sekä hankkeesta kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia.

Epävarmuustekijät

Arviointiin liittyvät epävarmuustekijät on tuotava esille YVA-selostuksessa kaikkien vaikutustenarvioinnin osa-alueiden kohdalla. YVA-selostuksessa on tuotava selkeästi esille muun muassa se, millaisiin lähtötietoihin tehdyt mallinnukset ja muut arvioinnit perustuvat sekä millaisia epävarmuuksia arviointien tuloksiin liittyy.

Vaikutusalueen raja

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa esitetyt vaikutusalueiden rajaukset ovat lähtökohtaisesti asianmukaisia. Hankkeesta vastaavan tulee kuitenkin varmistua siitä, ettei hankkeen merkittäviä vaikutuksia jää tunnistamatta etukäteen tehtyjen kilometrirajausten vuoksi.

Vaihtoehtojen vertailu

YVA-ohjelman mukaan vaihtoehtojen vertailumenetelmä on ns. erittelevä menetelmä. Vaihtoehtojen vertailusta laaditaan yhteenveto sekä sanallisena että taulukkomuodossa. Yhteysviranomaisen katsoo, että erittelevä menetelmä on sopiva esittämään vaihtoehtojen eroja. Yhteysviranomaisen kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että taulukkomuotoisessa vertailussa värikoodien eli merkittävyyden lisäksi esitetään vaikutus, koska se on olennainen osa erittelevää menetelmää.

Merkittävyyden määrittäminen

YVA-ohjelman mukaan vaikutusten merkittävyyden määrittämisessä on tarkoitus hyödyntää IMPERIA-menetelmää. Tätä voidaan pitää asianmukaisena ratkaisuna,

koska kyse on vakiintuneesta menetelmästä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Arvioinnissa tulee tunnistaa myös eri vaikutusten väliset yhteydet ja se, että eri vaikutusten kumuloituminen samoille alueille voi lisätä niiden merkittävyyttä. Yhteysviranomaisen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee kuvata ensin vaikutukset ja vasta sen jälkeen niiden merkittävyys.

Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne

YVA-ohjelmassa on kuvattu hankealueen kaavoitustilannetta ja tunnistettu hankealueella voimassa oleva Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava. YVA-selostuksesta tulee ilmetä myös voimajohtoaluetta koskevat kaavat ja kaavamerkinnot. Suunnittelussa voimassa olevan kaavan tulee olla ohjeena.

YVA-ohjelman mukaan hankkeen vaikutusalueella on sekä pysyviä että loma-asuntoja. Lähimmistä suunnitelluista voimalapaikoista on etäisyyttä lähimpään asuinrakennukseen noin 2,9 kilometriä ja lomarakennukseen noin 1,5 kilometriä. Suunnitellusta voimajohtosta lähin asuinrakennus on 70 metrin ja lomarakennus 200 metrin etäisyydellä.

YVA-ohjelmassa on kuvattu tuulivoimala-alueen merkitys yhdyskuntarakenteessa ja että sille ei kohdistu paineita yhdyskuntarakenteen eheyttämisen tai laajentamisen kannalta. Voimajohtoon osalta on todettu, että se sijoittuu pääosin talousmetsän alueelle sekä olemassa olevan voimajohtoon rinnalle.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta aiheutuvat mahdolliset ristiriidat nykyisen ja suunnitellun maankäytön kesken tulee kuvata YVA-selostuksessa. Tuulivoimahankkeen vaikutukset tulee arvioida suhteessa maakuntakaavan ratkaisuihin. Luonnonvarakeskus ja Paliskuntain yhdistys ovat korostaneet lausunnoissaan maakuntakaavan määräysten mukaista poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. Yhteysviranomaisen katsoo arvioinnin tarpeelliseksi myös tästä näkökulmasta.

Aineellinen omaisuus

YVA-lain mukaan ympäristövaikutuksen käsite sisältää hankkeen aiheuttamat vaikutukset aineelliseen omaisuuteen. Arviointiohjelmasta esitetystä mielipiteestä,

Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi ry:n lausunnossa sekä yleisötilaisuuden keskusteluissa nousi esille maanomistajien huoli hankkeen vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ja käytettävyyteen. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutukset aineellisen omaisuuden käyttöön tulee arvioida tuulivoimala-alueen ja voimajohdon lähivaikutusalueella.

Vaikutukset ilmastoon

Ilmastovaikutusten arviointi

Arviointiohjelmassa on kuvattu riittävällä tavalla ilmastovaikutusten arvioinnin lähtötiedot ja suunnitellut menetelmät. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen ilmastovaikutusten arviointi on tärkeää ja siinä tulee ottaa huomioon seuraavat asiat.

Hankkeen hiilijalanjäkilaskennassa on tärkeä arvioida kaikki hankkeeseen liittyvä rakentaminen eli tuulivoimaloiden ja sähkönsiirron lisäksi myös esimerkiksi huoltoteiden ja sähköaseman rakentamisesta aiheutuvat päästöt. Myös maarakentamisen ja maa-ainesten kuljetusten päästöt tulee sisällyttää mukaan päästölaskentaan.

Yhteysviranomaisen katsoo, että esimerkiksi jos maa-ainekset kuljetetaan hankealueen ulkopuolelta rakentamista varten, on kuljetuksilla huomattava vaikutus hankkeen kokonaispäästöihin.

YVA-ohjelmassa on esitetty, että rakentamisvaiheessa kunkin voimalan kohdalla puustoa kaadetaan noin 0,6–1 hehtaarin alueelta ja käytön aikana puuttomana säilyvät huoltoteiden lisäksi myös työskentelyalueet (noin 70 m x 50 m) sekä nostoalue (noin 0,6–1 ha) eli tuulivoimala-alueen kokonaispinta-alasta noin 18–36 ha rakennetaan ja puusto raivataan. Tämän lisäksi puustoa joudutaan poistamaan ainakin 8 km matkalta uutta voimajohtoa varten. Kursussa järjestetyssä yleisötilaisuudessa kiinnitettiin huomiota siihen, että hankkeen toteuttaminen vaatii puuston poistamista ja toivottiin sen uudelleen istuttamista. Yhteysviranomaisen pyytää selittämään YVA-selostuksessa, miltä osin tuulivoimaloiden rakennusaikana hakattava alue on välttämätöntä säilyttää puuttomana. Yhteysviranomaisen katsoo, että metsänpoistumasta syntyvä hiilinielujen ja varastojen menetys on sisällytettävä päästölaskentaan.

Arviointiohjelman mukaan ilmastovaikutusten arvioinnissa arvioidaan myös hankkeen positiiviset ilmastovaikutukset. Tuulivoimalla tuotettu sähkö on tuotantovaiheessa

päästötöntä ja täten sen voidaan katsoa vähentävän myös kasvihuonekaasupäästöjä kokonaisuudessaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että positiivisten vaikutusten arvioinnissa on hyvä noudattaa tiettyä varovaisuutta. Tuulivoimalla ei korvata fossiilisia polttoaineita suoraan vaan se lähinnä "puhdistaa" yleistä sähköntuotannon ominaispäästökerrointa. Arvio on, että hankkeen tuotanto käynnistyy vuosina 2028–2029 eli sen positiiviset ilmastovaikutukset alkavat vasta aikaisintaan vuonna 2028. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan ei ole mielekäästä verrata positiivista päästövaikutusta menneiden vuosien sähköntuotannon päästökertoimiin, vaan on hyvä laskea arvioitu päästöntuotantokerroin vuodesta 2028 eteenpäin. Tässä voidaan hyödyntää esimerkiksi Energiategollisuuden arviota, jonka mukaan sähköntuotannon yleinen päästökerroin olisi vuonna 2035 14 g CO₂e / kWh.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset

YVA-ohjelmassa on esitetty lyhyesti hankealueen nykyiset ilmasto-olosuhteet ja ilmastonmuutoksen vaikutusten osalta todetaan, että niitä arvioidaan yleisellä tasolla keskittyen muutoksiin tuulennopeuksissa. Arviointiohjelman mukaan tuulivoimalan käyttöikä on kuitenkin 30–35 vuotta ja sitä on mahdollista laitteistoa uusimalla pidentää 50 vuoteen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että myös ilmastonmuutoksen vaikutuksia hankkeeseen on syytä arvioida tarkemmin, sillä ilmastonmuutoksen vaikutukset ovat Pohjois-Suomessa suuremmat kuin Suomessa tai maapallolla keskimäärin ja lämpeneminen tulee vaikuttamaan kaikkien toimintaan Lapissa. On hyvä arvioida, voiko ilmastonmuutos lisätä hankkeeseen liittyviä riskejä (esimerkiksi maastopalojen lisääntyminen) ja miten näitä voitaisiin ehkäistä.

Melu- ja välkevaikutukset

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa esitetyt menetelmät tuulivoimahankkeen melu- ja välkevaikutusten arviointiin ovat asianmukaiset ja riittävät.

Tuulivoimahankkeen toiminnan aikaisia meluvaikutuksia ympäristöön arvioidaan Ympäristöministeriön ohjeen 2/2014 mukaisten melumallinnusten avulla.

Yhteysviranomaisen tarkentaa, että myös mallinnustietojen raportointi (mm. raportointitaulukot) tulee tehdä tämän ohjeen mukaisesti.

Arviointiselostuksessa tulee esittää mahdolliset mallinnuksessa käytettyjen ja hankkeessa suunniteltujen voimalatyyppien eroavuudet mm. voimaloiden tehon, korkeuden ja roottorin halkaisijan osalta. Lisäksi on arvioitava, miten eroavuudet vaikuttavat lähtömelutasoon ja melun leviämiseen. Tämä on tarpeen erityisesti siinä tapauksessa, jos mallinnusta ei voida laatia hankkeen maksimivoimalatyyppille. Mahdolliset poikkeavuudet ja epävarmuustekijät lähtömelutasossa tulee esittää myös pienitaajuisen melun leviämistä esitettävien laskelmien osalta. Melumallinnustuloksiin sisältyvät epävarmuudet ja tiedossa olevat mahdolliset virhelähteet on kuvattava YVA-selostuksessa selkeästi.

Vastaavasti myös välkevaikutusten osalta mahdolliset eroavaisuudet mallinnuksessa käytettyjen ja hankkeen mukaisten voimalatyyppien välillä on tuotava selkeästi esille sekä arvioitava niiden vaikutus välkkeen muodostumiseen.

Yleisötilaisuudessa Kursun kylän asukkaat kertoivat yhteysviranomaiselle Nuolivaaran tuulivoimapuiston aiheuttamista meluvaikutuksista. Yhteysviranomaisen korostaa yhteisvaikutusten arvioinnin tarpeellisuutta ja katsoo, että melumallinnuksen pohjalta tehtävässä asiantuntija-arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota myös niihin kohteisiin, joilla ollaan lähellä ohje- tai raja-arvoja. Arvioinnissa on otettava huomioon, että hankkeen melu ja välke voidaan kokea häiritsevänä, vaikka raja- tai ohjearvojen ylittymistä ei tapahtuisikaan. Meluvaikutusten osalta arvioinnissa on tuulivoimalamelun lisäksi hyvä ottaa huomioon myös hankkeen rakentamisen aiheuttamat meluhaitat ja liikenne.

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

Arviointiohjelmassa on kuvattu yleispiirteisesti hankealueen maiseman nykytila ja tuotu esiin vaikutusalueella olevat valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY), valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA) sekä maakunnallisesti merkittävät maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt 30 km etäisyydellä tuulivoimala-alueesta.

Tuulivoimala-alueesta noin 35 km luoteeseen sijoittuva valtakunnallisesti arvokas maisema-alue Pyhätunturin maisemat (VAMA) on tunnistettu YVA-ohjelman maisema ja kulttuuriympäristö -kappaleen tekstissä, mutta sitä ei ole esitetty maiseman ja kulttuuriympäristön kannalta arvokkaaksi luokiteltuja kohteita kuvaavassa kartassa tai

taulukossa. On epäselvää, miten valtakunnallisesti arvokas maisema-alue aiotaan ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa.

Kemijärven ympäristöterveyslautakunta nostaa lausunnossaan esille vaikutukset maisemaan, kulttuuriympäristöön ja kaukomaisemaan, etenkin matkailun ja sen kehittämisen merkityksen kannalta ja Lapin liiton näkemyksen mukaan erityistä huomiota tulee kiinnittää Pyhätunturille suuntautuvien maisemavaikutusten arviointiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että Pyhätunturille suuntautuvat maisemavaikutukset tulee arvioida.

Paikallisesti arvokkaita maiseman ja kulttuuriympäristön kohteita ei ole vielä tunnistettu YVA-ohjelmassa. Lapin maakuntamuseo katsoo lausunnossaan, että myös paikallisesti arvokkaat rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ja alueet tulee tunnistaa hankkeen vaikutusalueella sekä arvioida hankkeen vaikutuksen niihin.

Arviointiohjelmassa esitetty maisemavaikutusten arvioinnin aiottu toteutustapa vaikuttaa pääosin asianmukaiselta. Arviointiohjelman mukaan arvioinnin tukena käytetään useita ympäristöministeriön julkaisuja ja ohjeita. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että kyseiset oppaat on laadittu suunniteltuja tuulivoimaloita matalammille voimalatyypeille, mikä tulee ottaa huomioon ohjeiden soveltamisessa. Ympäristöministeriö on päivittämässä Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -julkaisua. Maisemavaikutusten arvioinnissa tulee hyödyntää myös uutta julkaisua, mikäli se on käytettävissä vaikutuksia arvioitaessa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemavaikutusten havainnollistamiseen ja havainnekuvia on hyvä laatia erityyppisistä kohteista, eri vuodenaikoina ja vuorokaudenaikoina, sekä eri etäisyyksiltä riittävästi. Havainnekuvia varten otettujen valokuvauspaikkojen valinnassa tulee ottaa huomioon maisemallisesti tai kulttuuriympäristöltään arvokkaat alueet, virkistyskohteet sekä asutus. Havainnekuvia tulee esittää myös ajalta, kun voimalat näkyvät parhaiten, eli kasvusto ei peitä voimaloiden näkemistä.

YVA-ohjelman mukaan YVA-selostuksessa arvioidaan niin pysyvät kuin väliaikaiset muutokset maiseman ja kulttuuriympäristön rakenteeseen, laatuun ja luonteeseen nykytilaan verrattuna. Yhteysviranomaisen lisää, että myös metsänhakuut vaikuttavat

tuulivoimaloiden näkyvyyteen, mikä tulee ottaa huomioon arvioinnissa ja valokuvasovitteiden laatimisessa. Sulkeutuneen metsän näkymiä estävä vaikutus ei tuulivoimalahankkeen elinkaaren aikana ole pysyvä alueella, jossa metsät ovat talousmetsiä.

Arviointiohjelman mukaan lentoestevalojen aiheuttamaa maisemakuvan muutosta arvioidaan osana maisemavaikutusten arviointia. Myös lentoestevalojen näkymistä pimeällä on hyvä havainnollistaa sen lisäksi, että ne kuvataan ja niiden vaikutukset arvioidaan. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-selostuksessa on hyvä käsitellä myös keinoja lentoestevalojen aiheuttaman maisemavaikutuksen lieventämiseen.

Suunniteltu sähkönsiirtoreitti kulkee valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön Puikkolan taloryhmä (RKY) eteläpuolelta. Puikkolan taloryhmä kuvastaa Kemijokivarren jokivarsiasutuksen ulkopuolelle 1700-luvun puolivälissä syntynyttä kyläasutusta. Puikkolan rakennuskanta on hyvin säilynyttä peräpohjalaista maaseuturakentamista 1800-luvulta. Yhteysviranomaisen katsoo, että sähkönsiirron osalta lähivaikutusalueella vaikutukset voivat olla merkittäviä. Myös sähkönsiirron vaikutusten arviointia maisemaan ja kulttuuriympäristöön tulee arvioida havainnollistamalla uusi voimajohto erityisesti arvokkailla alueella, asutuksen lähellä, sekä muilla alueilla, missä voimajohdon maisemavaikutus on suurin (esimerkiksi YVA-ohjelmassa mainitut avoimet tai puoliavoimet alueet).

Yleisötilaisuudessa kiinnitettiin huomiota tuulivoimaloiden ja voimajohdon rakentamisen yhteydessä tapahtuvasta puuston poistosta syntyviin maisemavaikutuksiin. Tämä on hyvä ottaa huomioon suunnittelussa ja tarkastella mahdollisuutta uuden puuston istutukseen vaikutusten lieventämiskeinona Kursun kylän asukkaiden toiveiden mukaisesti.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeella todennäköisesti on merkittäviä maisemavaikutuksia. Tuulivoimalat ja voimajohto ovat kauas näkyviä elementtejä, jotka muuttavat maisemakuvaa. Tuulivoimalat ovat uusina rakennelmina silmään pistäviä muuttaessaan luonnonmaiseman rakennetuksi ympäristöksi. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että maiseman osalta arvioidaan kattavasti myös yhteisvaikutukset Nuolivaaran tuulivoimapuiston kanssa. Hankkeen suunnittelussa on hyvä kiinnittää

huomiota myös keinoihin, joilla haitallisia vaikutuksia maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön voidaan vähentää tai lieventää.

Muinaisjäänökset

Arviointiohjelmassa on kuvattu muinaisjäänösten nykytila ja Lapin maakuntamuseo on katsonut lausunnossaan, että arkeologiseen kulttuuriperintöön liittyvät seikat on tunnistettu. Tuulivoimala-alueelle on tehty arkeologinen inventointi 2023 ja sähkönsiirtolinjalle tehdään arkeologinen inventointi 2024. Vuoden 2023 raportti on toimitettu Lapin maakuntamuseolle tarkastettavaksi ja 2024 inventoinnin raportti toimitetaan tarkastettavaksi museolle heti sen valmistuttua. Yhteysviranomaisen yhtyy Lapin maakuntamuseon näkemykseen, jonka mukaan YVA-ohjelmassa on otettu huomioon arkeologinen kulttuuriperintö riittävällä tavalla.

Tuulivoimala-alueella vuonna 2023 tehty inventointi on kohdistunut suurelta osin voimaloiden rakentamiskohteille. Mikäli voimalapaikat tai huoltoteiden ja maakaapelien sijainti muuttuvat suunnittelun aikana, on tarkistettava, että myös niiden alueet on inventoitu.

Maa- ja kallioperä

Arvokkaat geologiset muodostumat

Tuulivoimala-alueella ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaita geologisia muodostumia, mutta suunniteltu voimajohtoreitti kulkee Kyrövaaran (TUU-13-085) valtakunnallisesti arvokkaan tuuli- ja rantakerrostuman eteläpuolitse. Kyrövaaran muodostuma on tunnistettu arviointiohjelmassa, mutta ei ole esitetty suunnitelmaa siitä, miten valtakunnallisesti arvokkaaseen geologiseen muodostumaan kohdistuvia vaikutuksia on tarkoitus arvioida.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutukset voivat kohdistua sekä muodostuman geologisiin että maisemallisiin arvoihin, ja katsoo, että vaikutukset on arvioitava arviointiselostuksessa. Vaikutusten arviointi on tehtävä, vaikka sähkönsiirtoreitti sijoittuisikin olemassa olevaan johtokäytävään. Valtakunnallisesti arvokas geologinen muodostuma tulee ottaa huomioon myös vaihtoehtotarkastelussa sekä esittää toimenpiteet, joilla vaikutuksia voidaan lieventää. Yhteysviranomaisen

17.6.2024

näkemyksen mukaan keskeisin lieventämistoimenpide on pylvässijoittelun huolellinen suunnittelu.

Hankkeessa tarvittavat maa-ainekset

Arviointiohjelman mukaan maa-aineksia tarvitaan hankkeen infrastruktuuriin, kuten tieverkoston ja voimaloiden asennuskenttien, rakentamiseen. Asennuskenttien rakentamiseen tarvitaan arviointiohjelmassa esitettyjen tietojen mukaan hyvissä maaperäolosuhteissa kiviaineksia keskimäärin noin 6 000–8 000 m³ voimalaa kohti. Arviointiohjelman mukaan rakentamisessa tarvittavat maa-ainekset hankitaan mahdollisuuksien mukaan tuulivoimala-alueen sisäpuolelta, mutta niitä voidaan joutua tuomaan hankealueelle myös muualta. Vaikutusten arvioinnissa ei arviointiohjelman mukaan ole kuitenkaan suoranaisesti tarkoitus ottaa kantaa siihen, mistä maa-ainekset hankealueelle tuodaan, koska hankkeen toteutuessa maarakentamisesta vastaava urakoitsija valitsee sopivat maa-ainesten ottopaikat.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeessa tarvittavien maa-ainesten määrä voi olla voimalakohtaista keskimääräistä arvioita suurempikin, sillä maaperäolosuhteet eivät kaikkialla hankealueella ole yhtä hyvät, eikä esimerkiksi tieverkoston rakentamiseen tarvittavasta maa-ainemäärästä ole esitetty arvioita.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on esitettävä arvio hankkeessa tarvittavien maa-ainesten kokonaismäärästä, sisältäen myös hankealueelle rakennettavan infrastruktuuriin. Tarvittavien maa-ainesten määrä tulee esittää kiintokuutioina (k-m³), mikä on sekä maa-aineslaissa (555/1981) että YVA-laissa käytetty yksikkö.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli aineksia on tarkoitus ottaa hankealueen sisäpuolelta, tulee arviointiselostusta varten selvittää, onko hankealueelta ylipäättään saatavissa riittävästi ja ominaisuuksiltaan rakentamiseen sopivia maa-aineksia. Alustavat ottopaikat ja ottamisesta aiheutuvat vaikutukset tulee tunnistaa ja esittää arviointiselostuksessa. Mikäli aineksia on tarpeen tuoda hankealueen ulkopuolelta, tulee esittää vähintään yleisellä tasolla arvio aineiden saatavuudesta. Aineiden saatavuuteen voivat vaikuttaa myös muut hankkeet, mikä tulee ottaa huomioon arvioinnissa.

Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut kohteet

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimala-alueelle tai sähkönsiirtoreitin varrelle ei sijoitu luokiteltuja pohjavesialueita. Arviointiohjelmassa on pääosin tunnistettu hankkeen keskeisimmät pohjaveteen kohdistuvat vaikutukset, jotka liittyvät hankkeen rakentamistoimenpiteisiin ja etenkin niiden yhteydessä tehtäviin kaivutoimenpiteisiin.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että sekä tuulivoimapuiston alueella että sähkönsiirtoreitin varrella sijaitsee muutamia lähteitä. Tuotantoalueella on tehty kasvillisuusselvityksiä yhteensä kolmen päivän ajan kesällä 2023. Selvityksiin on sisällynyt muun maussa vesilain (VL 2 luku 11 §) nojalla suojeltujen vesiluontotyyppien, joihin lähteet sisältyvät, kartoitusta. Selvitykset on arviointiohjelman mukaan kohdennettu lähtöaineiston perusteella valittuihin luonnonympäristön kannalta oleellisiin kohteisiin.

Yhteysviranomainen katsoo, että kolme päivää on lyhyt aika koko hankealueen inventoinneille, ja korostaa maastoinventointien tärkeyttä, sillä olemassa olevat aineistot (esimerkiksi peruskartta) ovat riittämättömiä vesiluontotyyppien osalta. Lapin alueella on runsaasti luonnontilaisia lähteitä, lähteikköjä, lähdepuroja ja tihkupintoja, joita ei ole merkitty olemassa oleviin aineistoihin. Yhteysviranomainen katsoo, että inventoinneissa tulee myös tunnistaa luonnontilaiset purot (VL 3 luku 2 §). Erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin kohtiin, joihin suunnitellaan rakentamistoimenpiteitä, kuten voimalapaikkojen ja tiestön rakentaminen sekä maakaapelointien toteuttaminen. Yhteysviranomainen muistuttaa, että maastoinventoinnit tulee suorittaa myös koko voimajohdon osalta.

Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota siihen, että arviointiohjelman liitteenä esitetystä luontoselvityksessä on paikoin ristiriitaisuuksia karttojen ja taulukoiden osalta. Sivulla 7 esitetystä kartasta on esitetty maastonselvityksissä tunnistetut luontotyypit ja taulukkoon 1 (s. 8-15) on koottu kohteiden kuvaukset. Kartassa lähteiköt ja tihkupinnat on merkitty omalla symbolillaan, ja niitä ovat kartan mukaan kohteet 29, 30, 31 ja 32. Taulukon mukaan edellä mainittujen lisäksi lähteitä esiintyy kohteilla 25 ja 28. Lähteiden vesilakiperusteinen suojele käy ilmi luontoselvityksen yhteenvedosta, mutta yhteysviranomainen pyytää kiinnittämään arviointiselostuksessa huomiota tietojen esitystapaan ja karttojen laatuun. Lähteiden ja muiden vesilain nojalla suojeltujen

kohteiden osalta lakiperusteinen suojelustatus tulee yhteenvetokappaleen lisäksi käydä ilmi sekä kartoista että kohdekuvauksia sisältävistä taulukoista.

Yhteysviranomainen katsoo, että lähteiden ja muiden vesilain nojalla suojeltujen kohteiden vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana tulee olla hankkeen rakentamistoimenpiteiden kuivatusvaikutukset ja niiden aiheuttamat vaikutukset kohteiden vesitalouteen ja lajistoon. Yhteysviranomainen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa, milloin toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että poikkeamista lähteen vaarantamiskiellosta (VL 2 luku 11 §) on tarpeen hakea. Yhteysviranomainen katsoo, että lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa tulee myös tunnistaa toimenpiteet (esimeriksi sähkönsiirtoreitillä pylvässijoittelu), joilla pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia voidaan välttää tai lieventää.

Pintavedet ja kalasto

Arviointiohjelmassa on kuvattu asianmukaisesti pintavesien nykytila ja esitetty myös sähkönsiirtoreitillä olevat vesistöt. Pintavesiin kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan aiheutuvan lähinnä rakentamisvaiheessa maansiirtotöistä ja vahinko- tai onnettomuustilanteen seurauksena työkoneiden tai kuljetuskaluston polttoainepäästöistä.

Luonnonvarakeskus katsoo lausunnossaan, että rakennusaikaisten valumavesien hallintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota koskien suunnitelma-alueen vesistöjä. Valumavesien hallinta tulisi olla tehokasta rakennusaikana ja tulee varmistaa, ettei maamassat pääse karkaamaan esim. tien penkoilta vesistöihin myöhemmissäkään vaiheissa.

Yhteysviranomainen katsoo, että etenkin voimalan 6 sijainti lähellä Kutuojaa sekä edellä mainittu rakennusaikaisten valumavesien hallinta voivat vaikuttaa veden laatuun ja sitä kautta kalastoon, joten suunnittelussa on otettava nämä seikat huomioon tarkentamalla voimalapaikkoja ja vältettävä haitallisia vesistövaikutuksia. Merkittävimmät mahdolliset pintavesiin kohdistuvat vaikutukset on tunnistettu ja yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan vesistövaikutuksia voidaan arvioida YVA-ohjelmassa esitetyn mukaisesti.

Kasvillisuus ja luontotyypit

Tuulivoimala-alueen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys toteutettiin 30.–31.7. ja 1.8.2023 ja se on esitetty arviointiohjelman liitteessä 3. Maastotyöt kohdennettiin selvitysalueella lähtöaineiston perusteella valittuihin luonnonympäristön kannalta oleellisiin kohteisiin. Kartoitettaviksi alueiksi valittiin ne alueet, jotka paikkatietotarkastelun perusteella ovat vaikuttaneet huomionarvoisimmilta. Yhteysviranomaisen katsoo, että inventointien kohdentamisessa painoarvoa olisi syytä antaa myös vaikutusten alueelliselle sijoittumiselle eli kasvillisuuskartoitusten tulee kohdistua niille alueille, joille suunnitellaan rakentamista. Selvityksestä ei käy yksiselitteisesti ilmi, mille alueelle kartoitukset ovat kohdentuneet ja onko esimerkiksi suunniteltuja rakennuspaikkoja tarkastettu maastossa. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on esitettävä huomionarvoisten luontotyyppien sijaintien lisäksi, miltä osin hankealue (tuulivoimala-alue ja voimajohto) on inventoitu maastossa. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että ilman tietoja selvitysalueesta, selvitysten riittävyyteen ei voi ottaa kantaa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksiin käytetty aika on melko vähäinen suhteessa alueen pinta-alaan, mutta voitaneen katsoa riittäväksi, mikäli inventoinnit on asianmukaisesti kohdennettu.

Arviointiohjelman mukaan voimajohtoreitin kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykset tehdään kesällä 2024. Selvitysalueen on suunniteltu koostuvan voimajohtoreitistä sekä sen molemmille puolille levittäytyvästä 200 metrin suojavyöhykkeestä. YVA-ohjelmasta ei ilmene, minkä verran kartoitukseen on tarkoitus käyttää aikaa. Yhteysviranomaisen korostaa Suomen ympäristökeskuksen Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan mukaista riittävän ajankäytön tärkeyttä.

Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -opas on tunnistettu YVA-ohjelman lähdeluettelossa, mutta arviointiohjelmassa ei ole kerrottu selkeästi, aiotaanko luontoselvitykset ja vaikutusten arviointi tehdä sen mukaisesti.

Inventoinnissa tunnistetut arvokkaat luontokohteet on esitetty kartalla luontoselvityksessä. Havainnollistamisen kannalta olisi hyödyllistä, jos arviointiselostuksessa kohteet esitettäisiin sellaisella kartalla, josta näkyisivät myös suunniteltujen voimaloiden ja teiden paikat.

Linnusto

Tuulivoimamala-alueen linnustoselvitykset tehtiin vuoden 2023 aikana ja ne on esitetty arviointiohjelman vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa liitteessä 4. Selvitykset käsittävät pesimälinnustoselvitykset, metsäkanalintujen soidinselvitykset, pöllöselvityksen, päiväpetolintuselvityksen sekä kevät- ja syysajan muutonseurannan. Voimajohtoreitillä on toteutettu linnustoselvityksiä Nuolivaaran tuulipuiston YVA-menettelyn yhteydessä vuonna 2015 ja lisäksi pesimälinnustoselvityksiä tehdään neljänä aamuna kesä-heinäkuussa 2024 kulkemalla sähkönsiirtoreitti maastossa läpi. Arviointiohjelman mukaan pesimälinnustoselvityksen lisäksi sähkönsiirtoreitin alueelle kohdennetaan tarvittaessa mahdollisia petolintuseurantoja kesän 2024 aikana. Linnustoselvitysten tulokset raportoidaan YVA-selostuksessa.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan lintukartoitukset vaikuttavat pääasiassa menetelmällisesti asianmukaisesti toteutetuilta. Luonnonvarakeskus huomauttaa lausunnossaan, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnessa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Luonnonvarakeskus katsoo, että soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Luontoselvityksissä ei myöskään tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Yhteysviranomaisen katsoo, että selvityksissä ja vaikutusten arvioinnissa on hyvä ottaa huomioon Luonnonvarakeskuksen lausunto.

Muutonseurannan osalta käytetty aika (5+5 pv) on lyhyempi kuin Ympäristöministeriön ohjeistuksen (Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa, 2016) mukainen suositus (10+10 pv). YVA-ohjelman mukaan muuttolinnustoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa käytetään myös muita seudun tuulivoimahankkeiden yhteydessä tehtyjä selvityksiä. Yhteysviranomaisen olettaa, että tällä tarkoitetaan Nuolivaaran tuulivoimapuiston selvityksiä. Jos muiden hankkeiden selvityksiä käytetään, tulee YVA-selostuksessa perustella, miksi ne ovat tässä arvioinnissa oleellisia/riittäviä.

Yhteysviranomaisen katsoo, ettei muiden hankkeiden selvityksillä voi perustella

17.6.2024

lyhempää seuranta-aikaa, jos selvitykset ovat useita vuosia vanhoja tai niitä ei ole tehty nykykäytäntöjen mukaisesti. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-selostuksessa on syytä kiinnittää huomiota muuttolintuselvitysten kattavuuteen. Vaikutusten arvioinnissa käytetyt selvitykset on syytä kuvata riittävällä tarkkuudella (kts. kappale nykytilan selvitykset) ja perustella, miksi ne katsotaan riittäviksi.

Hanke sijoittuu kahden toimivan petolinnun reviirin alueelle. Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että molemmilla reviireillä hankealue ulottuu elinympäristömallinnuksen perusteella reviirien ydinalueille. YVA-ohjelman mukaan arvioinnissa on tarkoituksena käyttää myös Metsähallituksen ohjeistuksen mukaista elinympäristömallinnusta sekä tehdä lisäseuranta maastokaudella 2024. Metsähallituksen näkemyksen mukaan maastonselvitysten perusteella tulee pystyä varmentamaan, ettei kumpaankaan reviiriin kohdistu negatiivisia vaikutuksia törmäysriskien, elinympäristömuutosten tai muusta aiheutuvien yhteisvaikutusten kautta. Metsähallitus katsoo, että suunnitelluista voimaloista aiheutuisi merkittäviä riskejä petolinnulle. Yhteysviranomaisen yhtyy Metsähallituksen näkemykseen ja katsoo, että linnustonselvityksessä tehty neljän päivän seuranta ei anna riittävästi tietoa lajiin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi. Suureen petolintuun kohdistuvien vaikutusten arviointi sekä niiden ehkäisy ja lieventäminen tulee erityisesti ottaa huomioon hankkeen vaikutusten arvioinnissa ja suunnittelussa. Vaikutukset tulee arvioida Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealueen pohjoispuolelle sijoittuvan petolintureviirin lintu on varustettu GPS-lähettimeillä ja reviiristä on siten olemassa GPS-seurantatietoa. Seuranta on toteutettu poikkeusluvalla (VARELY/7735/2022), jonka lupaehtojen mukaan seuranta-aineisto voidaan luovuttaa edelleen suojelutarkoitusta varten. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan aineiston hyödyntäminen petolintureviiriin kohdistuvien ympäristövaikutusten arvioinnissa tukisi lajin suojelua. Seurantatietoja voi pyytää poikkeusluvan myöntäneeltä viranomaiselta eli Varsinais-Suomen ELY-keskukselta.

Muuttolintuseurannoissa alueelta on havaittu myös toisen suuren petolintulajin yksilöitä. Yhteysviranomaisen tiedossa ei ole kyseisen lajin reviirejä hankealueen välittömästä läheisyydestä. Lajia ei myöskään ole ilmeisesti havaittu pesimälintuseurannoissa. Yhteysviranomaisen katsoo, että kyseisen linnun esiintymistä alueella olisi syytä

käsitellä arviointiselostuksessa tarkempien havaintotietojen pohjalta (esim. yksilöiden arvioitu ikä ja mahdolliset havainnot käyttäytymisestä) sekä esittää arvio siitä, onko kyseessä vaelteleva yksilö vai onko syytä epäillä, että linnulla olisi reviiri lähialueilla.

Yhteysviranomainen toteaa, että jo tehtyjen lintuselvitysten perusteella YVA-ohjelmassa esitetyistä rakennuspaikoista ja teistä osa sijoittuu linnustollisesti merkittävälle alueelle, kuten erään päiväpetolinnun pesän viereen ja metsäkanalinnun soidinkeskuksen alueelle. Arviointiselostuksessa on syytä kiinnittää erityistä huomiota linnustoon kohdistuvien vaikutusten arviointiin, arvioinnin tulosten huomioon ottamiseen ja tapoihin ehkäistä haittoja.

YVA-ohjelman mukaan arviointi hankkeen linnustoon kohdistuvista vaikutuksista tehdään asiantuntijatyönä tuulivoiman linnustovaikutuksista julkaistua kirjallisuutta apuna käyttäen. Arviointiohjelmassa ei kuitenkaan ole tarkennettu, mitä kirjallisuutta aiotaan hyödyntää. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa käytetty kirjallisuus ja lähteet tulee yksilöidä arviointiselostuksessa.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen linnustoon kohdistuvat vaikutukset ovat merkittäviä, ja niihin tulee kiinnittää erityistä huomiota vaikutusten arvioinnissa. Yhteisvaikutukset Nuolivaaran tuulivoimapuiston ja Erkkusenselän maa-ainesten ottopaikan kanssa tulee arvioida. Yhteysviranomainen katsoo tarpeelliseksi selvittää vaihtoehtoja voimaloiden määrälle ja/tai sijainnille niin, että haitallisia vaikutuksia linnustoon voidaan vähentää. Myös suunnitellun voimajohdon vaikutukset linnustoon tulee selvittää ja tarvittaessa tarkastella vaihtoehtoista voimajohtoreittiä.

Muu eläimistö

Tuulivoimala-alueella on toteutettu maastossa suurpetojen ja muiden nisäkkäiden lumijalanjälkilaskennat neljänä päivänä 13.3.–17.3. sekä liito-oravan ja viitasammakon kartoitukset lintukartoitusten yhteydessä huhti-kesäkuussa 2023. Selvitys on esitetty arviointiohjelman vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa liitteessä 4.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että linnuston, liito-oravan ja viitasammakon ihanteelliset havainnointiajat eivät ole identtiset. Huomioiden kuitenkin soveltuvien elinympäristöjen vähäinen määrä sekä se, että hankealue sijaitsee liito-oravan tunnetun

esiintymisalueen pohjoispuolella, voidaan kartoitukset katsoa riittävällä tarkkuudella tehdyksi. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan myös lumijälkikartoitukset vaikuttavat asiallisesti tehdyiltä.

YVA-ohjelman mukaan Ahlman Group Oy on tehnyt alueelta lepakkoselvityksen kesä-elokuussa 2023, ja sen tulokset raportoidaan YVA-selostuksessa. Lepakoita on kartoitettu kolmena erillisenä kartoituskertana 12 yön ajan, mikä voidaan katsoa ajallisesti riittäväksi. Selvityksen menetelmiä tai tuloksia ei ole kuvattu arviointiohjelmassa, joten yhteysviranomainen ei voi vielä ottaa niihin kantaa. Yhteysviranomainen katsoo, että tulosten lisäksi myös selvityksen menetelmät tulee kuvata arviointiselostuksessa.

Poronhoito

Arviointiohjelmassa on kuvattu yleisesti hankealueen poronhoidon nykytila Hirvasniemen ja Sallan paliskunnissa. Yhteysviranomainen katsoo, että poronhoidon nykytilan kuvausta on tarpeen täydentää YVA-selostukseen. Vaikutusten arvioinnin lähtökohdaksi tulee ottaa hankealueen ja sen vaikutusalueen merkitys poronhoidolle sekä kuvata, miten paliskunnat käyttävät sitä eri vaiheissa poronhoitovuotta. Yhteysviranomainen huomauttaa, että hankealueen prosenttiosuus paliskunnan maa-alasta ei kuvaa alueen merkitystä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että arvioinnissa tarkastellaan lähtökohtaisesti hankkeen vaikutuksia koko paliskuntaan ja vaikutusten arvioinnin rajaus määritellään yhteistyössä paliskuntien kanssa.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu tuulivoimarakentamisen vaikutusmekanismit poronhoidolle ja huomioitu, että myös voimajohdolla on vaikutuksia poronhoitoon. Lisäksi tulee arvioida muiden rakenteiden (mm. huoltotiet) vaikutukset poronhoitoon. Vaikutusten arvioinnissa tulee arvioida vaikutukset porolaitumien määrään, laatuun ja käyttöön, poronhoitotoimintaan ja poronhoidon järjestämiseen. Lisäksi poroille aiheutuvia vahinkoja tulee selvittää. Myös hankkeen sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoitoon on hyvä arvioida.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon paliskuntien ja Paliskuntain yhdistyksen lausunnot sekä kokemukset Nuolivaaran tuulivoimapuiston vaikutuksista. Esimerkiksi Sallan paliskunnan mukaan Nuolivaaran hanke on vaikuttanut porojen laiduntamiseen ja

poronhoitotöiden toteuttamiseen hankealueen ympäristössä. Paliskunnilla on huoli siitä, miten vasoma-alue vähenee sekä laidunkierto estyy ja muuttuu. Myös hankkeiden yhteisvaikutukset huolestuttavat paliskuntia.

Luonnonvarakeskus korostaa lausunnossaan, että poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tulee tukeutua saatavilla olevaan tutkimustietoon.

Luonnonvarakeskus katsoo, että YVA-selostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa hankkeiden yhteisvaikutuksiin ja keskittyä myös hankkeen pitkän aikavälin vaikutuksiin. Suomen osalta tutkimustietoa tuulivoimarakentamisen vaikutuksista poronhoitoon on todennäköisesti saatavilla vuoden 2024 lopussa tai 2025 alussa (Luken Windlife-hanke).

Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota porojen kulkureitteihin ja laidunkiertoon kohdistuviin häiriöihin/muutoksiin, häiriövaikutusalueeseen sekä yhteisvaikutusten arviointiin muiden paliskunnissa sijaitsevien hankkeiden kanssa. Hankkeesta aiheutuvat sekä suorat että välilliset vaikutukset tulee selvittää, arvioida rakentamisen ja toiminnan aikaiset vaikutukset sekä mahdolliset toiminnan jälkeiset pysyvät vaikutukset. Vaikutusten arviointi ja niiden merkittävyyden määrittäminen tulee tehdä yhteistyössä paliskuntien kanssa. Arvioinnissa tulee etsiä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä poronhoitajien kanssa. Yhteysviranomainen korostaa, että poronhoidon alueidenkäytöllisten toimintaedellytysten turvaamiseksi yhteistyö paliskuntien kanssa on tärkeää niin hankkeen suunnittelu-, toteutus- kuin toiminta-aikanakin.

Poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten seuranta tulee suunnitella YVA-menettelyssä. Sallan paliskunta on ehdottanut lausunnossaan esimerkiksi seurantaryhmän perustamista.

Matkailu

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu oikein hankkeen vaikutusalueen tärkeimmät matkailukohteet, mutta niiden sijaintia suhteessa hankealueeseen ei ole kuvattu. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan jo YVA-ohjelmassa olisi voinut kuvata tarkemmin matkailun nykytilaa ja arvioinnin lähtötietoja, sillä ennakkoneuvottelussa tunnistettiin, että hankkeella voi olla merkittäviä vaikutuksia

matkailuun. Kemijärven ympäristöterveyslautakunta korostaa lausunnossaan vaikutusten arviointia matkailun ja sen kehittämisen merkityksen kannalta. Tuulivoiman vaikutuksia matkailuun on arvioitu seutukuntien tasolla esimerkiksi Lapin liiton Lapin tuulivoimaselvityksessä 2022.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen matkailuun kohdistuvien vaikutusten arviointi on tärkeää, sillä Pyhä-Luoston kansallispuisto, Suomutunturi ja Sallatunturi sekä Sallan kansallispuisto ovat profiloituneet erämaisina ja luontoliikuntakohteina.

Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan matkailu on Itä-Lapissa kasvava toimiala. Muutos maisemassa ja sen vaikutus matkailuun tulee arvioida erityisesti edellä mainittujen matkailukohteiden näkökulmista, mutta on myös hyvä selvittää, kohdistuuko vaikutuksia muihin matkailukohteisiin.

Elinkeinot

YVA-ohjelmassa on tunnistettu, että hankkeella voi olla sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia alueen elinkeinotoimintaan ja hankkeen vaikutusalueella on maa-, metsä- ja porotaloutta sekä matkailua. Yhteysviranomainen katsoo, että jos hankkeen vaikutuksia elinkeinoihin arvioidaan, metsätalouteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on hyvä ottaa huomioon Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi ry:n lausunto ja arvioida porotalouden vaikutukset yhteistyössä paliskuntien kanssa.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Asutuksen sijoittuminen ja luonne on esitetty YVA-ohjelmassa. Lähimmistä suunnitelluista voimalapaikoista on etäisyyttä lähimpään asuinrakennukseen noin 2,9 kilometriä ja lomarakennukseen noin 1,5 kilometriä.

Tuulivoimahankkeen ihmisiin kohdistuvat vaikutusmekanismit on tunnistettu. YVA-ohjelman mukaan ihmisiin kohdistuvat vaikutukset kytkeytyvät muihin arviointiosioihin, joissa käsiteltävät vaikutukset ovat yhteydessä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Näitä vaikutustyyppisiä ovat erityisesti melu- ja varjostusvaikutus, maisema ja virkistyskäyttö (viihtyisyys), maankäyttö ja elinkeinot (asutuksen sijainti, elinkeinot, palvelut) sekä liikenne. Arvioinnin yhteydessä pyritään myös selvittämään sitä, millaisia

17.6.2024

ajatuksia ja pelkoja asukkailla on terveysvaikutuksiin liittyen. YVA-selostuksessa otetaan kantaa terveysvaikutuksiin yleisellä tasolla olemassa oleviin tutkimuksiin perustuen.

YVA-ohjelmassa ei ole kerrottu, aiotaanko myös voimajohdon vaikutuksia ihmisiin arvioida. YVA-ohjelman mukaan alle 300 metrin etäisyydellä voimajohdosta sijaitsevien asuin- ja lomarakennusten määrä on melko pieni, mutta lähin asuinrakennus sijaitsee noin 70 metrin ja lomarakennus noin 200 metrin etäisyydellä suunnitellusta voimajohtoreitistä.

YVA-ohjelman mukaan ennen YVA-selostuksen laatimista tehdään asukaskysely noin 5 kilometrin säteellä tuulivoimala-alueesta kiinteistön omistaville. Kysely toteutetaan lähtökohtaisesti vastattavaksi internetkyselynä, minkä lisäksi tieto kyselystä ja kyselylomake voidaan postittaa rakennettujen kiinteistöjen (asuin- ja lomarakennukset) omistajille. Tuloksista kootaan yhteenvetoraportti ja keskeiset tulokset hyödynnetään ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin yhteydessä YVA-selostuksessa.

Kemijärven Ympäristöterveyslautakunta katsoo lausunnossaan, että erityistä huomiota tulee kiinnittää tuulivoimala-alueen lähiympäristöön sekä lähialueiden asutukseen. Arviointiohjelmasta esitetystä mielipiteestä ja yleisötilaisuuksien keskusteluissa nousee esille asukkaiden huoli mm. maisema- ja meluhaitasta sekä vaikutuksista viestintäyhteyksiin, metsästykseseen (hirvi) ja alueen eräimäisen luonteeseen. Toisaalta yleisötilaisuuksissa hankkeessa rakennettavan tiestön katsottiin vaikuttavan positiivisesti esimerkiksi virkistyskäyttöön.

Yhteysviranomaisen katsoo, että ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on arvioitava elinympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja viihtyisyyden näkökulmasta. Erityisesti maisemavaikutukset ja lentoestevaloista johtuvat haitat voivat ulottua kyläasutukseen. Asutukseen voi kohdistua myös melu- ja välkevaikutuksia sekä vaikutuksia viestintäyhteyksiin. Hanke tulee lähtökohtaisesti suunnitella niin, että siitä aiheutuisi mahdollisimman vähän haittaa asutukselle.

Myös voimajohdolla voi olla vaikutuksia esimerkiksi virkistyskäyttöön ja maanomistajien omaisuuden käytettävyyteen, joten yhteysviranomaisen katsoo tarpeelliseksi ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin sähkönsiirron osalta. Arvioinnissa on hyvä ottaa huomioon se, että voimajohtoreitin vaikutukset voivat osin kohdistua sellaisillekin

alueille, jonne varsinaisen tuulivoimala-alueen vaikutukset eivät ulotu. Voimajohdon mahdollisista terveysvaikutuksista on hyvä esittää arvio YVA-selostuksessa.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee arvioida, kuinka hankkeesta aiheutuvat vaikutukset yhdessä vaikuttaisivat lähimpänä sijaitsevaan loma- ja vakinaiseen asutukseen. Vaikutuksia arvioitaessa ja niiden merkittävyyttä määritettäessä on otettava huomioon kaikista muista arvioinnin osa-alueista saatavat tiedot. Huomiota tulee kiinnittää myös vaikutusten kumuloitumiseen ja YVA-selostuksessa tulee tunnistaa alueet, joille kohdistuu useampia eri vaikutuksia. Myös yhteisvaikutukset Nuolivaaran tuulivoimapuiston kanssa tulee arvioida.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan asukaskyselyn toteuttaminen sekä lausuntojen, mielipiteiden ja yleisötilaisuuden aineisojen hyödyntäminen osana ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia on hyvä menetelmä. Lähialueen asukkaiden ja kiinteistönomistajien lähestyminen postitse todennäköisesti lisää kyselyn vastaajamäärää ja parantaa myös hankkeesta tiedottamista. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että asukaskyselyn suunniteltu 5 km etäisyys hankealueesta ei sisällä kyläasutusta mm. Kursussa ja Joutsijärvellä. Yhteysviranomaisen katsoo, että asukaskysely tulee toteuttaa tarpeeksi laajalla alueella (vähintään 10 km) kattaen lähimmät kylät. Lisäksi kyselyssä tulee ottaa huomioon voimajohdon vaikutusalue.

YVA-ohjelman mukaan virkistyskäyttöön ja metsästyksen kohdistuvien vaikutusten arviointi kohdistetaan tuulivoimala-alueelle ja sähkönsiirtoreiteille sekä näiden välittömään läheisyyteen (taulukko 8.1). Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan vaikutuksissa virkistyskäyttöön tulee ottaa huomioon myös häiriöalueiden laajuus.

Vaikutukset liikenteeseen

Hankealueelle johtava ja sen lähellä sijaitseva tiestö on kuvattu arviointiohjelmassa pääosin riittävällä tasolla. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tiestön liikennemäärien havainnollistamiseksi selkeämmin voisi keskimääräiset vuorokausiliikenteenmäärät merkitä karttaan numeroina. Myös alueelle johtavat yksityistiet on hyvä esittää samalla kartalla.

17.6.2024

Arviointiohjelmassa on esitetty tuulivoimaloiden alustava erikoiskuljetusreitti liikennemäärineen. Liikennevaikutusten arvioinnissa keskitytään hankkeen rakentamisen aikaisten vaikutusten tarkasteluun.

Väylävirasto katsoo lausunnossaan tärkeäksi selvittää riittävän ajoissa kuljetusreitit sekä varmistaa kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai parantamistoimille todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Asian osalta tulee olla yhteydessä Lapin ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon tuulivoimalan osien kuljettamisreittien suunnittelussa Väyläviraston hanke- ja suunnittelukohteet.

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on hyvä esittää myös muut kuin erikoiskuljetukseen käytettävät kuljetusreitit, mm. maa-ainesten kuljetus. Kuljetusreittien suunnittelussa tulee ottaa huomioon Väyläviraston lausunto sekä tunnistaa mahdolliset ongelmalliset paikat mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Siltojen korkeus- ja painorajoitukset tulee ottaa huomioon kuljetusreittejä suunniteltaessa ja kuljetukset tulee ajoittaa siten, että vältetään kelirikkoaikaa. Hankkeen aiheuttaman liikenteen vaikutukset tiestön ja siltojen kantavuuteen tulee arvioida, määrittää mahdolliset rakentamis-, vahvistamis- ja parantamistarpeet sekä mahdolliset liittymien ja kaarteiden leventämistarpeet.

Vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon liikenneturvallisuuden, liikenteen sujuvuuden ja teiden kunnan näkökulma sekä rakentamisen aikaisten liikennemäärien arvioinnissa myös tyhjänä ajo, ajojen säännöllisyys ja mahdolliset liikennehuiput. Liikennevaikutusten arvioinnin yhteydessä kuljetusreittien varrella sijaitsevat mahdolliset häiriintyvät kohteet tulee selvittää. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että YVA-ohjelmassa esitetty alustava kuljetusreitti kulkee Kemijärven kaupungin läpi. Hankealueelle johtavien teiden sekä kuljetusreittien osalta on hyvä arvioida vaikutuksia teiden varsilla olevan asutuksen näkökulmasta ja arvioida melu-, päästö- ja tärinähaitat. Suunniteltu voimajohtoreitti risteää useamman kerran paikallisteitä pienempien teiden kanssa, joten tulee selvittää, onko voimajohtolla vaikutuksia liikenteeseen.

Viestintäyhteydet, puolustusvoimien toiminta ja tutkat

Arviointiohjelman mukaan hankkeen vaikutukset arvioidaan mm. YVA-ohjelmasta annettujen lausuntojen perusteella. Digita toteaa lausunnossaan, että antenni-TV:n verkko-operaattorin velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden TV-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista. Digitan mukaan tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Hanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisen tuulivoimahankkeen kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan TV- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa TV-signaalin eteneminen estyy kokonaan. YVA-menettelyssä on huomioitava, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-TV:n vastaanotolle ei aiheudu.

Tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tulee ottaa huomioon myös tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin, koska sähköisen viestinnän palvelut ovat riippuvaisia niistä. On tärkeää varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Olemassa olevia TV- ja radiolähetysasemia ja mastoja ei voida siirtää. Siksi eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja pyrkiä valitsemaan tuulivoimaloiden sijainti niin, ettei häiriöitä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Hankkeesta vastaavan tulee olla yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien omistajiin lähialueilla. Riittävänä koordinoitietäisyytenä on pidetty noin 30 kilometriä.

Useassa lausunnossa on todettu, että hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä tai telekaapelointeja. Toteutuessaan tuulivoimahanke haittaa ja jopa estää radiotietä käyttävien viestiyhteyksien rakentamista.

Yleisötilaisuudessa Kursun kylän asukkaat kertoivat yhteysviranomaiselle, että Nuolivaaran tuulivoimapuisto on aiheuttanut häiriöitä alueen viestintäyhteyksiin.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaikutukset viestintäyhteyksiin sekä häiriön poistamisen ja estämisen toimenpiteet tulee esittää arviointiselostuksessa. Myös yhteisvaikutukset Nuolivaaran tuulivoimapuiston kanssa tulee arvioida. Hankkeesta vastaavan tulee selvittää, mille alueille Nuolivaaran tuulivoimapuisto aiheuttaa häiriötä viestintäyhteyksiin ja poissulkea suunnittelulla uudet häiriöalueet. Näin hankkeen toteuttamisen jälkeen on mahdollista tunnistaa mahdollisten häiriöiden aiheuttaja ja mille taholle häiriöiden korjaamisen vastuu kuuluu.

YVA-ohjelman mukaan hankkeesta vastaava on saanut vuonna 2023 Puolustusvoimilta lausunnon, jonka mukaan Puolustusvoimat ei vastusta hanketta. Yhteysviranomaisella ei ole ollut käytettävissä hankkeen hyväksyttävyyttä käsittelevää lausuntoa, mutta on hyvä, että Puolustusvoimien kanta hankkeeseen on selvitetty. Hankkeella ja sen vaihtoehdoilla tulee olla Puolustusvoimien hyväksyntä.

Ilmatieteenlaitos katsoo lausunnossaan, ettei hankkeella ole vaikutuksia säätutkiin.

Vaikutukset turvallisuuteen, ympäristöriskit sekä onnettomuus- ja häiriötilanteiden vaikutukset

Arviointiohjelman mukaan tuulivoimaloiden turvallisuuskysymykset liittyvät tilanteeseen, jossa tuulivoimalasta irtoaisi jokin osa tai talvella lunta tai jäätä. Hankkeen yleistä turvallisuutta arvioidaan tarkistamalla turvaetäisyyksien toteutuminen. YVA-ohjelman mukaan menettelyssä tullaan tunnistamaan hankkeeseen liittyvät ympäristö- ja turvallisuusriskit ja mahdolliset häiriötapaukset koko hankkeen elinkaaren aikana. Lisäksi arvioidaan niiden todennäköisyyttä.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että hankkeen riskejä pyritään tunnistamaan. Näitä voivat olla myös esimerkiksi tulipalot, kemikaalivuodot tai tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt vaaratiedotteiden saatavuuteen.

Yhteysviranomainen katsoo, että ympäristö- ja turvallisuusriskien tunnistamisen lisäksi selostuksessa on hyvä käsitellä myös riskeihin ja häiriötilanteisiin varautumista ja toimenpiteitä riskien estämiseksi ja/tai pienentämiseksi.

Yhteisvaikutukset

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankkeella on yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden, erityisesti Nuolivaaran tuulivoimapuiston, kanssa.

Kemijärven ympäristöterveyslautakunta korostaa lausunnossaan yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä ja katsoo, ettei YVA-ohjelmassa ei ole riittävästi mainittu, millä menetelmillä yhteisvaikutuksia arvioidaan.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeella voi olla merkittäviä yhteisvaikutuksia erityisesti Nuolivaaran tuulivoimapuiston ja Erkkusenselän maa-ainesten ottopaikan kanssa. Lisäksi yhteisvaikutuksia poronhoitoon ja maisemaan voi muodostua myös kauempana sijaitsevien hankkeiden kanssa. Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida koko paliskuntien alueella olevien hankkeiden kanssa.

Edellä tässä lausunnossa on tuotu esiin myös muita yhteisvaikutuskohteita.

Vaikutukset toiminnan jälkeen

YVA-ohjelmassa on tunnistettu mahdollinen tarve poistaa tuulivoimaloiden perustukset maaperästä. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on hyvä avata tarkemmin eri perustamistavoilla toteutettavien teräsbetoniperustuksien purkamista maaperästä sekä arvioida poistamisen ja maa-ainestäytön vaikutuksia. YVA-selostuksessa on hyvä tarkentaa tuulivoimaloiden purkamisesta syntyviä eri jätejakeita ja niiden määriä hankkeen kokonaisjätemäärän hahmottamiseksi. Arviointiohjelmassa esitetyt tuulivoimaloiden eri komponenttien kierrätysasteet eivät anna kokonaiskuvaa jätteiden määrästä koko elinkaaren ajalta.

Vaikutusten seuranta

YVA-ohjelman mukaan arviointiselostukseen laaditaan yleispiirteinen suunnitelma hankkeen vaikutusten seuraamiseksi. Seurantaohjelma tehdään arvioitujen vaikutusten ja niiden merkittävyyden perusteella keskittyen hankkeesta mahdollisesti aiheutuvien merkittävien vaikutusten seurantajärjestelyihin. Yhteysviranomaisen katsoo, että riippuen ympäristövaikutusten arvioinnin tuloksista, jotkin vaikutukset voivat vaatia myös yksityiskohtaisempaa seuranta. YVA-selostuksessa tulee esittää ehdotus

seurantajärjestelyistä. Suunnitelmassa seurantajärjestelyistä tulee esittää myös seurantatietojen raportointimenetelmät ja aikataulut sekä tiedon jakaminen.

Hankkeen vaikutusten seuranta tulee tarkastella koko hankkeen elinkaaren ajalta. Jotta vaikutuksia voidaan seurata, tulee lähtötilanne tutkia ennen suunniteltujen toimenpiteiden aloittamista sekä vaikutuksia seurattava toimenpiteiden aikana ja niiden jälkeen, jotta mahdolliset muutokset voidaan todeta. Muutosten vertaaminen esitettyihin arvioihin antaa tarpeellista lisätietoa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että linnustoon, poronhoitoon ja viestintäyhteyksiin kohdistuvia vaikutuksia on syytä seurata. Suunnitelma poronhoidon seurantajärjestelyistä tulee tehdä yhteistyössä paliskuntien kanssa.

Merkittävät ympäristövaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen merkittävät vaikutukset tulevat YVA-ohjelman ja siitä saadun palautteen perusteella kohdistumaan maisemaan, luontoon ja erityisesti linnustoon, ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen sekä poronhoitoon. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan myös rakennettuun kulttuuriympäristöön, arvokkaaseen geologiseen muodostumaan, vesistöön, viestintäyhteyksiin ja matkailuun kohdistuvat vaikutukset voivat olla merkittäviä.

Suunnitelma osallistumisen järjestämisestä

Arviointiohjelmassa on kuvattu YVA-menettelyn vuorovaikutus, osallistuminen ja tiedottaminen. YVA-ohjelman mukaan menettelyyn on oikeus osallistua kaikilla niillä, joiden oloihin tai etuihin kuten asumiseen, työntekoon, liikkumiseen, vapaa-ajanviettoon tai muihin elinoloihin hanke saattaa vaikuttaa, mutta asukkaita, maanomistajia ja muita tahoja ei ole tunnistettu menettelyn osapuoliksi.

Hankkeen suunnitteluun osallistamisen parantamiseksi on perustettu seurantaryhmä, johon on kutsuttu paikallisten yhdistysten ja toimijoiden edustajia sekä viranomaistahoja. Seurantaryhmä kokoontui 19.3.2024 ja sillä oli mahdollisuus kommentoida YVA-ohjelmaa. Seurantaryhmältä saadut kommentit on otettu huomioon asiakirjan

17.6.2024

viimeistelyssä. Arviointiohjelmassa ei ole esitetty suunnitelmaa siitä, milloin seurantaryhmä kokoontuu seuraavan kerran.

Hankkeesta järjestettiin kaksi yleisötilaisuutta 24.4. Kemijärvellä ja 25.4. Kursussa. Yleisötilaisuuksien järjestämisessä otettiin huomioon Kursun kylän asukkaiden ja Sallan kunnan toiveet omasta yleisötilaisuudesta Kursun kylätalolla. Arviointiohjelman mukaan myös YVA-selostusvaiheessa järjestetään yleisötilaisuus.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan osallistumisen järjestämisen toimintatavat mahdollistavat tiedonvälityksen sekä keskustelun. YVA-ohjelmassa olisi ollut hyvä esittää selkeämmin suunnitelma seurantaryhmän ja muun osallistumisen aikataulusta. YVA-selostuksessa tulee esittää selvitys osallistumisesta arviointimenettelyn eri vaiheissa ja niiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun.

Raportointi

YVA-ohjelma on pääasiassa johdonmukainen ja ymmärrettävä. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksen ymmärrettävyyteen ja selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Arvioinnin keskeiset tulokset ja kunkin vaikutuksen merkittävyys tulee esittää havainnollistaen niin, että ne ovat selkeitä myös muille kuin kyseisen alan asiantuntijoille. Yhteysviranomaisen pitää erityisen tärkeänä YVA-selostuksen tiivistelmän selkeyttä ja havainnollisuutta, jotta kaikilla osallisilla on mahdollisuus tutustua arvioinnin tuloksiin. Myös karttojen helppolukuisuuteen tulee kiinnittää huomiota. Yhteysviranomaisen katsoo, että voimalapaikkojen, tuulivoimala-alueen sisäisten teiden ja maakaapeliensa esittäminen on tärkeää niissä kartoissa, joissa ne ovat oleellisia, esimerkiksi luontoselvityksissä.

YVA-ohjelmassa vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa liitteessä on esitetty myös muita kuin salassa pidettäviä selvityksiä. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa vain salassa pidettäviä tietoja sisältävien selvitysten tulee olla vain viranomaiskäyttöön tarkoitettussa liitteessä ja muiden selvitysten julkisissa liitteissä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelma ei ole täysin saavutettava taulukoiden osalta. YVA-selostuksen tulee täyttää saavutettavuuden vaatimukset.

YVA-ohjelmassa lähteet on esitetty lähdeluettelossa, mutta tekstissä ei kaikissa kappaleissa ole käytetty lähdeviitteitä. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on tärkeä kiinnittää huomiota lähteiden käyttöön ja merkitsemiseen.

Arviointiselostuksesta tulee ilmetä, kuinka tämä yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon arvioinnissa.

Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys

YVA-lain 33 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusten arviointiin osallistuva työryhmä asiantuntijoittain. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan asiantuntijat ovat koulutettuja ja kokeneita ja heitä on riittävän monipuolisesti. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää myös alihankintana tehtävien selvitysten laatijoiden pätevyys.

Yhteysviranomaisen on käyttänyt lausunnon laatimiseen asiantuntijatiimiä. Siihen ovat osallistuneet kaikki Lapin ELY-keskuksen vastuualueet sekä ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen kaikki yksiköt. Yhteysviranomaisen katsoo, että sillä on ollut riittävä asiantuntemus yhteysviranomaisen lausunnon antamiseen. Lausunnon ratkaisija on Leena Ruokanen (FM, suunnittelumaantiede) ja lausunnon esittelijä on Venla Liljeström (YTK, yhteiskuntamaantiede). Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet hydrogeologi Anne Lindholm (FM, maantiede, maa- ja kallioperä, pohjavedet), vesitalousasiantuntija Anna Kurkela (YAMK MTI, vesitalous), ylitarkastaja Riku Tapio (HTM, julkisoikeus, kulttuuriympäristö), ylitarkastaja Maija Mäkelä (FM, biologia, luonnonsuojelu, Natura), ylitarkastaja Anna-Leena Pitsinki (DI, ympäristötekniikka, ympäristönsuojelu), ympäristövastaava Tarmo Oikarinen (MTI, liikenne), porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen (FM, maantiede, poronhoito) ja ilmastoasiantuntija Juuso Puurula (AMK ympäristösuunnittelija, ilmastovaikutukset).

Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan yhteysviranomaisen verkkosivulla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/rokamo-nalkama-tuulivoimahanke-YVA.

Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 8000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määriteltävä tavanomaisen hankkeen mukaisesti (11-17 henkilötyöpäivää). Maksu määrätty ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä. Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje on liitteenä (vain hankkeesta vastaavalle).

Sovelletut säännökset

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017)

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristö- keskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallinto- keskuksen maksullista suoritteista vuonna 2024 2 §

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt tuulivoima-asiantuntija Venla Liljeström ja ratkaissut yksikön päällikkö Leena Ruokanen. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Jakelu	Suomen Voima Oy
Tiedoksi	Kemijärven kaupunki Sallan kunta Pelkosenniemen kunta Hirvasniemen paliskunta Lausunnon antaneet Mielenpitemien esittäneet

Tämä asiakirja LAPELY/5088/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
LAPELY/5088/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Liljeström Venla 17.06.2024 14:51

Ratkaisija Ruokanen Leena 17.06.2024 14:53